

SNB Jaarverslag 2009

2009 in vogelvlucht

Algemeen

- 9 Onderzoek naar nieuw bestuursmodel.
- 13 Aandeelhouders akkoord met nieuwe strategische visie.
- 15 CO₂-footprint neemt verder af.
- 15 SNB vervult voorbeeldfunctie voor industrieterrein Moerdijk op gebied van duurzame bedrijfsvoering.

Installatie

- 23 SNB verwerkt recordhoeveelheid organische stof.
- 23 Beschikbaarheid installatie naar 94 procent.
- 25 Aardgasverbruik daalt spectaculair.
- 28 Inzet krijgt naast kalksteen verlaagt de kosten voor binding zwaveldioxide.

Milieu

- 32 Nieuwe afvalwatervergunning leidt tot reductie ammoniakemissie.
- 33 Verlaging luchtvermaat in ovens zorgt voor lagere emissie lachgas.
- 37 Gezamenlijk onderzoek naar optimalisatie afvalwatersituatie SNB.
- 39 Europese bedrijven tonen interesse voor gebruik fosfaat uit slibverbrandingsas.

Sociaal

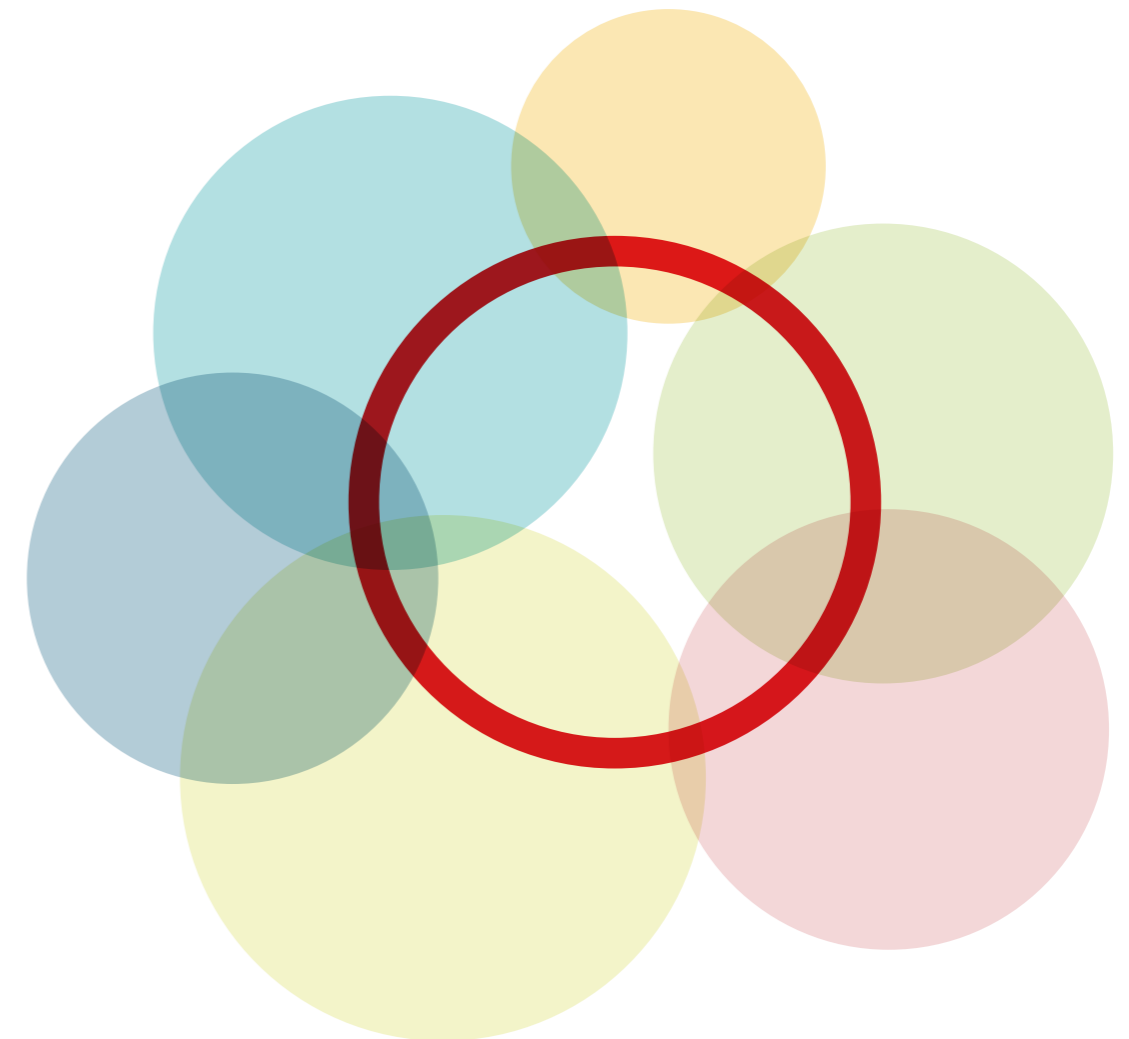
- 42 Verdere ontwikkeling van P&O-beleid.
- 42 Levensfasebeleid onder de loep.
- 43 Borging resultaten Proces- en Competentiemanagementtraject.
- 44 SNB sluit zich aan bij Platform Procestechniek Zeeland West-Brabant.

Financieel

- 48 Resultaat 2009 negatief beïnvloed door Switch Transaction.
- 49 Resultaat zonder Switch Transaction € 1,8 miljoen hoger dan begroot.
- 51 Positieve ontwikkeling verwerkingskosten zet door.
- 53 Slibverwerkingstarief SNB concurrerend.

Jaarrekening

- 63 Switch Transaction is geraakt door kredietcrisis.
- 64 SNB wijzigt waarderingsgrondslagen.
- 66 Actuele waarde installatie ligt € 23 miljoen hoger dan boekwaarde.
- 74 Belangrijke gebeurtenissen na balansdatum.

Inhoudsopgave

Voorwoord ● 4

Hoofdstuk 1: Algemeen ● 6

- Profiel ● 6
- Missie en kernwaarden ● 6
- Organisatiestructuur ● 6
- Bestuursstructuur ● 8
- Corporate governance ● 9

SNB in beweging ○ 10

- Herkomst en samenstelling slib ● 12
- Strategie ● 13
- Samenwerkingspartners ● 15
- Slibmarkt ● 16
- Reststoffenmarkt ● 17
- Slibverbrandingsproces ● 18

Slibmarkt in beweging ○ 20

Hoofdstuk 2: Installatie ● 22

- Rendement installatie ● 22
- Energieverbruik ● 24

Reststoffenmarkt in beweging ○ 26

- Hulpstoffen ● 28
- Reststoffen ● 29
- Doelstellingen 2010 ● 29

Hoofdstuk 3: Milieu ● 30

- Emissies naar de lucht ● 30
- Afvalwater en emissies ● 33

Milieu in beweging ○ 34

- Onderzoek optimalisatie afvalwaterketen ● 37
- Incidenten ● 37
- Milieubeschermingsmaatregelen ● 38
- Hergebruik reststoffen ● 39
- Realisatie doelstellingen ● 41

42 ● Hoofdstuk 4: Sociaal

- 42 ● P&O-beleid
- 43 ● Ontwikkeling van personeel
- 44 ● Werkgelegenheid
- 44 ● Gezondheid en welzijn
- 45 ● Doelstellingen 2010

46 ○ Waterschappen in beweging

48 ● Hoofdstuk 5: Financieel

- 49 ● Toelichting op financiële prestaties
- 51 ● Ontwikkeling van slibverwerkingskosten
- 52 ● Fiscale en financiële constructies
- 53 ● Toelichting op niet-financiële economische aspecten

54 ○ Kosten in beweging

56 ● Jaarrekening

- 56 ● Balans per 31 december 2009
- 57 ● Winst- en verliesrekening over 2009
- 58 ● Kasstroomoverzicht
- 59 ● Algemene toelichting op de jaarrekening
- 66 ● Toelichting op de balans
- 71 ● Toelichting op de winst- en verliesrekening
- 73 ● Ondertekening
- 74 ● Overige gegevens

75 ● Accountantsverklaring

77 ● Lijst met afkortingen en symbolen

● Colofon

Voorwoord

Als we het jaar 2009 in één woord moeten samenvatten, dan is 'beweging' in veel opzichten van toepassing. Zowel de situatie bij SNB als die in onze directe omgeving werd het afgelopen jaar gekenmerkt door tal van ontwikkelingen. Eén daarvan was de formatie van de nieuwe waterschapsbesturen begin 2009. Vanwege de vele nieuwe gezichten aldaar hebben we ervoor gekozen om in dit jaarverslag extra aandacht te besteden aan het hoe en waarom van SNB en onze rol als slibverwerker in de afvalwaterketen.

Een noemenswaardige gebeurtenis is de nieuwe strategie die SNB in 2009 heeft omarmd. Was onze belangrijkste taak in het verleden het beheren van de installatie, in de huidige situatie zoeken wij meer dan ooit naar optimalisatie van de totale afvalwaterketen. We streven ernaar om onze inzichten op het gebied van innovatie en optimalisatie in de gehele keten met alle betrokken partijen te delen – van waterschappen tot afnemers van onze reststoffen. Het is een rol die past bij een bedrijf dat volwassen is geworden. Wij constateren met veel genoegen dat steeds meer waterschappen doordrongen raken van onze toegevoegde waarde. De toenemende interesse voor het SNB-aandeelhouderschap is voor ons de ultieme bevestiging dat we op de goede weg zijn.

In 2009 besteedde SNB opnieuw veel aandacht aan de mogelijkheden om fosfaat te recyclen uit slibverbrandingsas. Diverse routes die wij onderzoeken, bieden hoopvolle uitzichten op structurele methodes om fosfaat terug te winnen. Kostentechnisch interessant en van groeiende waarde vanwege de slinkende fosfaatvoorraden wereldwijd. Dit belangrijke pionierswerk is echter

uitsluitend mogelijk bij een vaardige beheersing van het slibverwerkingsproces. Slibverwerking vormt immers de ruggengraat van de onderneming. We kunnen met trots zeggen dat we sinds de oprichting in 1997 steeds succesvoller zijn in het beheersen én verbeteren van dit proces. In 2009 heeft dat ertoe geleid dat we vrijwel alle doelstellingen ten aanzien van het rendement van de installatie hebben gerealiseerd.

Naast de aandacht voor de techniek en het functioneren van de installatie heeft SNB zich in 2009 nog meer toegelegd op de medewerkers van het bedrijf. De implementatie van een reeds in 2008 in beweging gezet proces- en competentie-managementtraject heeft hieraan sterk bijgedragen en zal in 2010 verder worden uitgewerkt. Op die manier wil SNB uitstijgen boven de som der delen en zich profileren als attractieve werkgever met oog voor de medewerker achter de prestaties.

Meer over de bewegingen die plaatsvinden binnen SNB en in de wereld om ons heen leest u in de diverse interviews – met SNB'ers en experts uit het veld – die in dit jaarverslag zijn opgenomen. Ze geven een boeiend tijdsbeeld van een slibmarkt die op weg is naar een nieuw tijdperk. SNB wacht de veranderingen niet af, maar beweegt actief mee.

Moerdijk, mei 2010

Ir. M.M. Lefferts
directeur N.V. Slibverwerking Noord-Brabant

Algemeen

Kernactiviteit verwerken (communaal) zuiveringsslib

Aandeelhouders van SNB zijn waterschappen

Profiel

N.V. Slibverwerking Noord-Brabant (SNB) heeft als kernactiviteiten het verwerken van (communaal) zuiveringsslib van de aandeelhouders en overige klanten en het op een verantwoorde wijze afzetten van de (rest)stoffen die hierbij vrijkomen. Met inachtneming van deze primaire bedrijfsdoelstelling is de bedrijfsvoering van SNB erop gericht de belasting van het milieu als gevolg van de bedrijfsactiviteiten waar mogelijk te verminderen binnen aanvaardbare financiële kaders. SNB streeft voortdurend naar energierugwinning, het hergebruik van nutriënten en de verlaging van de kostprijs.

SNB beheert en exploiteert een verbrandingsinstallatie voor de verwerking van zuiveringsslib op industrieterrein Moerdijk. De aandeelhouders van SNB zijn Waterschap De Dommel, Waterschap Aa en Maas, Waterschap Rivierenland en Waterschap Brabantse Delta. Op 1 januari 2009 is ook Waterschap Regge en Dinkel als aandeelhouder toegetreten. De slibverbrandingsinstallatie van SNB verwerkt jaarlijks circa 420.000 ton slibkoek in vier parallelle verbrandingslijnen. SNB beschikt over een kleine, efficiënte organisatie.

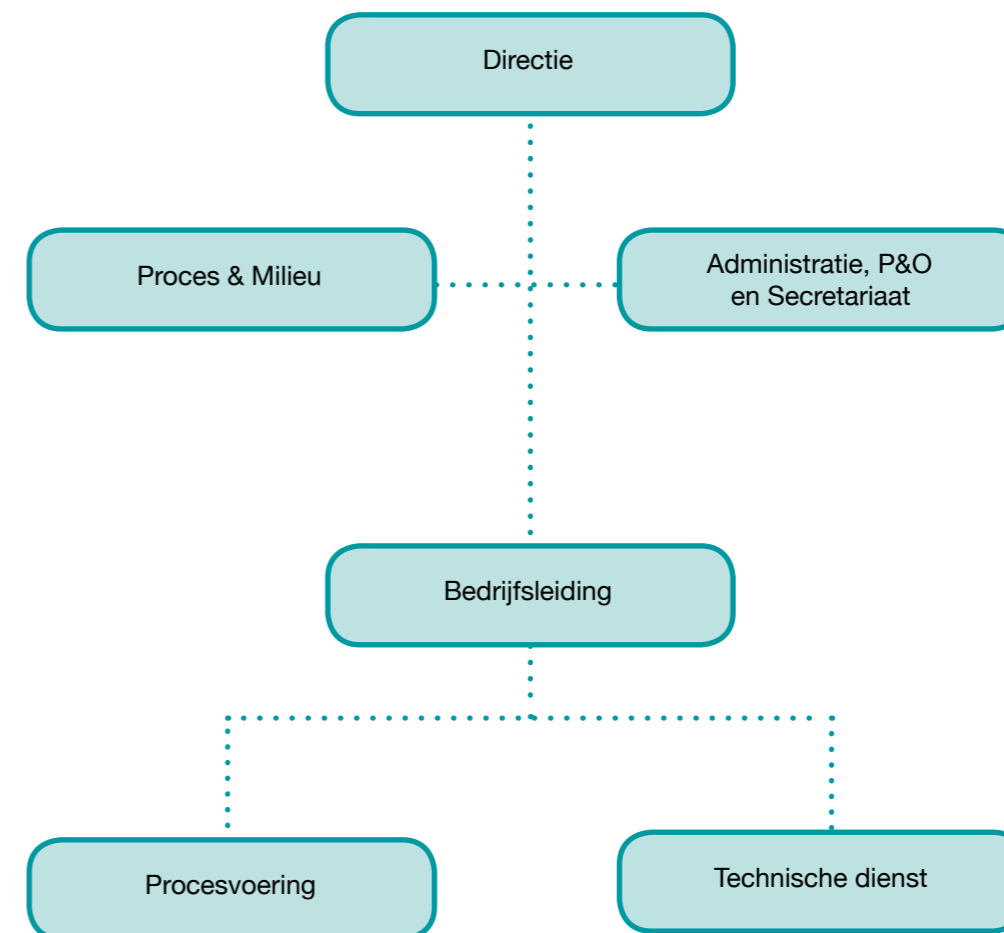
Missie en kernwaarden

SNB heeft op basis van haar strategische visie de volgende missie geformuleerd: 'SNB vervult een actieve rol als partner in de totale afvalwaterketen om continu zuiveringsslib te verwerken tegen de laagste ketenkosten met minimale emissies naar het milieu en maximale terugwinning van energie en grondstoffen.' Bij het uitvoeren van deze missie hanteert SNB de volgende kernwaarden: betrouwbaarheid, innovatie, betrokkenheid, heldere communicatie en veiligheid. De missie wordt in 2010 nog verder uitgewerkt in concrete doelstellingen voor de toekomst.

Organisatiestructuur

SNB wordt geleid door een Directeur die het managementteam aanstuurt. Binnen het managementteam is de Bedrijfsleider verantwoordelijk voor de afdeling procesvoering en technische dienst. De Financieel Manager stuurt de ondersteunende afdelingen (Administratie en P&O) aan.

De Manager Proces & Milieu is verantwoordelijk voor het beheer van de vergunningen, monitoring van de milieuprestaties en voor het initiëren van verbeteringsprojecten voor verlaging van de kosten en de milieubelasting. De organisatie heeft eind 2009 53 medewerkers in vaste dienst. Hiervan is ongeveer de helft werkzaam binnen de afdeling procesvoering. Deze afdeling werkt in een vijfploegenvolcontinuidienst en verzorgt de aansturing van de slibverbrandingsinstallatie (SVI).

Bestuursstructuur

De statutair directeur (Directie) is verantwoordelijk voor het bestuur van de onderneming. De ondernemingsstrategie wordt opgesteld door de Directie en wordt vastgesteld door de Algemene vergadering van Aandeelhouders (AvA). De Directie is tevens belast met de uitvoering hiervan. Op 31 december 2009 is de heer ir. M.M. Lefferts de enige statutair directeur van SNB.

De Raad van Commissarissen (RvC) is belast met het toezicht op de uitvoering van de ondernemingsstrategie en op de algemene gang van zaken in de vennootschap alsmede het met raad terzijde staan van de Directie. De RvC is verantwoordelijk voor de kwaliteit van zijn eigen functioneren. Binnen de RvC zijn geen nadere taken verdeeld of commissies ingesteld. In de RvC hebben alle aandeelhouders zitting naast een onafhankelijk commissaris.

In 2009 zijn twee nieuwe commissarissen aangesteld: de heer ir. J.J. Hos, namens het nieuw toetredende Waterschap Regge en Dinkel en de heer drs. B.J.M. Besselink, namens Waterschap De Dommel, die de statutair afgetreden heer drs. R. Wester heeft opgevolgd. Twee commissarissen zijn herbenoemd: mevrouw mr. J.H.C. Dielissen namens Waterschap Brabantse Delta en de heer drs. L.H.J. Verheijen (voorzitter) namens Waterschap Aa en Maas.

Op 31 december 2009 bestaat de RvC uit:

- de heer drs. B.J.M. Besselink, namens Waterschap De Dommel (benoeming: 20 april 2009);
- mevrouw mr. J.H.C. Dielissen, namens Waterschap Brabantse Delta (herbenoeming: 20 april 2009);
- de heer ir. J.J. Hos, namens Waterschap Regge en Dinkel (benoeming: 20 april 2009);
- de heer ing. A.J. Rijsdijk, namens Waterschap Rivierenland (benoeming: 26 april 2006);
- de heer drs. L.H.J. Verheijen (voorzitter), namens Waterschap Aa en Maas (herbenoeming: 20 april 2009);
- de heer drs. L.A.M. Verweij, onafhankelijk commissaris (benoeming: 26 april 2006).

Een benoeming van een commissaris vindt in principe plaats voor een periode van maximaal 4 jaar. Een herbenoeming van een commissaris kan eenmaal plaatsvinden voor een periode van eveneens maximaal 4 jaar.

De RvC stelt de beloning van de Directie vast. De onafhankelijk commissaris ontvangt een door de AvA vastgestelde vergoeding. De overige commissarissen ontvangen geen vergoeding.

Corporate governance

Als overheidsvennootschap hecht SNB aan openheid en transparantie. Ten aanzien van de corporate governance-structuur hanteert SNB de Nederlandse Corporate Governance Code als richtlijn aangezien deze code bestemd is voor beursgenoteerde bedrijven en daarmee geen rekening houdt met het specifieke karakter van een overheidsvennootschap. De corporate governance-structuur is bij SNB vastgelegd in onder andere de samenwerkingsovereenkomst tussen de aandeelhouders, de statuten, de reglementen voor Directie/RvC en een integriteitscode.

Nieuw bestuursmodel

In 2009 is de huidige structuur geëvalueerd. Daarbij is vastgesteld dat op een aantal punten verbeteringen mogelijk zijn, met name op het gebied van besluitvorming en toezicht. Hierbij is overwogen de structuur te wijzigen met het oog op een verdere toename van het aantal aandeelhouders. Onlangs is besloten de structuur pas over twee tot drie jaar opnieuw te bezien. Wel zijn afspraken gemaakt om een aantal onderkende verbeteringen tot stand te brengen in 2010.

Risicomanagementsysteem

Een belangrijk onderdeel van het totale risicomanagementsysteem is het gecertificeerd bedrijfszorgsysteem op basis van ISO 9001, ISO 14001 en VCA**. Daarnaast maakt ook het onderhoudsmanagementsysteem, gebaseerd op Reliability Centered Maintenance (RCM), onderdeel uit van het risicomanagementsysteem. Het hele systeem is bedoeld om het risico dat de bedrijfsdoelstellingen niet worden gerealiseerd te beheersen. De effectiviteit van het systeem wordt beoordeeld door het uitvoeren van interne audits onder verantwoordelijkheid van de Financieel Manager. Risicobeoordelingen vormen een integraal onderdeel van de jaarlijkse planning- en controlcyclus van de vennootschap die wordt besproken met de RvC en de AvA.

SNB ziet Corporate Governance Code als richtlijn

SNB beschikt over volwassen risicomanagementsysteem

Op weg naar synergie

Sinds de oprichting in 1997 heeft SNB zich bewezen als een uiterst solide presterende organisatie. Toch lonkt voortdurend de behoefte aan vooruitgang – ook intern. In het afgelopen jaar heeft het bedrijf zich sterk ingezet voor een verbeterde bedrijfsvoering. ‘We hebben gewerkt aan de menselijke kant.’

Nog niet eens zo heel lang geleden lag het zwaartepunt binnen SNB op de techniek: de prestaties en de ontwikkeling van de installatie waren de graadmeter voor het functioneren van het bedrijf. ‘Zolang de installatie naar behoren presteerde, deden we het goed,’ zegt SNB-bedrijfsleider Martin l’Annee de Betrancourt. ‘Maar na verloop van tijd groeide de behoefte om ook naar de menselijke kant van de organisatie te kijken.’

Een plus een is drie

Samen met Reunis Mens- en Organisatieontwikkeling (RMO), een organisatie die actief is op het gebied van ontwikkeling van bedrijfscultuur, teamontwikkeling en coaching, is de bedrijfsvoering van SNB onder de loep genomen. Directeur Frans Reunis: ‘We zijn gaan kijken hoe we het commitment tussen medewerkers konden vergroten. Maar dat was veel makkelijker geweest als er sprake was van een crisissituatie. SNB was juist een goedlopend bedrijf. Mensen snapten aanvankelijk de noodzaak niet. Ze deden hun werk en waren bevlogen. Maar het ging

om de organisatie als geheel. Alle neuzen moesten dezelfde kant op. Het werd een zoektocht naar synergie, naar een plus een is drie.’

Autonoom

Op basis van haar bevindingen bracht RMO in 2008 een advies uit aan het management van SNB. ‘Hiermee zijn we in 2009 expliciet aan de slag gegaan,’ zegt l’Annee de Betrancourt. ‘Een van de belangrijkste opdrachten was om mensen transparantie te geven. Te laten zien wat er van hen wordt verwacht. Dat hebben we in de praktijk gebracht en het werkt!’

Er ontstond meer onderling begrip tussen medewerkers en met name de samenwerking kreeg een positieve impuls. Reunis vult aan: ‘Het is mooi om te zien dat er een omslag in de bedrijfscultuur heeft plaatsgevonden. Mensen staan open voor feedback van de ander en durven elkaar aan te spreken op prestaties.’ ‘Voorheen werkten afdelingen vaak autonoom,’ stelt l’Annee de Betrancourt. ‘Nu

wordt er meer over de schutting gekeken. We willen niet de mensen veranderen, niet de organisatie, maar we willen kijken hoe we boven de som der delen kunnen uitstijgen. Door de samenwerking te optimaliseren, goede arbeidsomstandigheden te creëren en betere prestaties te behalen.’

Glans

Om de bedrijfsvoering naar een hoger plan te tillen, schakelde SNB in 2009 over van taakgerichte naar resultaatgerichte functieomschrijvingen. ‘In je functieomschrijving staat precies beschreven wat ervan je wordt verwacht. Je kunt aan het einde van het jaar dus min of meer zelf nagaan of je je doelstellingen hebt gehaald,’ zegt l’Annee de Betrancourt. Met het vizier op de toekomst gericht streeft SNB ernaar een flexibele organisatie te zijn die helder wordt gestuurd op prestaties. ‘Voorafgaand aan de ontwikkelingen in het afgelopen jaar, hebben we samen met RMO een proces- en competentie managementtraject doorlopen,’ zegt l’Annee de Betrancourt. ‘We zien nu hoe belangrijk het is geweest om de bedrijfsvoering tegen het licht te houden en meer aandacht te schenken aan de mensen die de prestaties leveren. Dat betekent niet dat de weg naar die prestaties zonder discussie wordt bereikt, maar dat is geen bezwaar.’ ‘Zo is het,’ besluit Reunis. ‘Immers, zonder wrijving geen glans.’

“Mensen staan open voor feedback van de ander...”

Martin l’Annee de Betrancourt
Bedrijfsleider SNB

l’Annee de Betrancourt werkt 13 jaar bij SNB. Hij maakt deel uit van het managementteam en is binnen SNB verantwoordelijk voor procesvoering en onderhoud aan de slijverbrandingsinstallatie.

Frans Reunis
Directeur Reunis Mens & Organisatieontwikkeling (RMO)

Reunis heeft SNB begeleid bij de transformatie van een taakgerichte naar een prestatiegerichte organisatie waarin nadrukkelijker aandacht is voor de medewerkers.

Herkomst en samenstelling slib

Vrijwel alle Nederlandse woningen en bedrijven zijn aangesloten op de riolering. Via de riolering komt het afvalwater bij rioolwaterzuiveringsinstallaties (RWZI's) van waterschappen. Afvalwater bevat veel stoffen die niet in het oppervlaktewater terecht mogen komen. In de zuiveringsinstallaties breken bacteriën een groot deel van deze stoffen via een biologisch proces af tot koolzuurgas en water. Daarnaast hecht een deel van de vuilstoffen zich aan het biologische slib in de zuivering. Het gezuiverde water vloeit terug naar de natuur. Het slib dat na de zuivering overblijft wordt mechanisch ontwaterd, waarmee het watergehalte daalt van circa 96 procent tot circa 77 procent. Vrachtwagens vervoeren het ontwaterde slib naar SNB voor verwerking.

De aanlevering van slib in 2009 bedroeg circa 428.000 ton slibkoek, overeenkomend met ongeveer 8.000 ton slibkoek per week, ofwel ongeveer 50 vrachtauto's per dag. Hiervan is ruim 4.700 ton elders verwerkt. Kijken we naar de herkomst van het slib, dan blijkt circa 16.600 ton afkomstig van incidentele externe klanten. Dit waren doorgaans slibverwerkers die te kampen hadden met problemen bij hun eigen slibverwerking.

Slibaanvoer (in tonnen slibkoek)

	2009	2008
Waterschap Aa en Maas	96.262	95.134
Waterschap De Dommel	90.082	92.973
Waterschap Brabantse Delta	60.866	65.251
Waterschap Rivierenland	5.082	5.980
Waterschap Regge en Dinkel*	48.236	49.155
Subtotaal aandeelhouders	300.528	308.493
Vaste externe klanten	110.985	113.732
Subtotaal vaste aanlevering	411.513	422.225
Incidentele externe klanten	16.582	16.745
Totale aanvoer	428.095	438.970
Af: export slib	4.758	1.637
Totaal aangeboden bij SNB	423.337	437.333

* Tot en met 2008 was Waterschap Regge en Dinkel externe klant bij SNB

Slibaanvoer in 2009 bedroeg circa 428.000 ton

De droge stof is de belangrijkste reden dat het slib moet worden verwerkt. Het probleem is dat het water niet eenvoudig van de droge stof is te scheiden. Daarom maakt SNB bij de verwerking gebruik van de stookwaarde van de organische stof in het slib om zo het water te verdampen, de organische stof te vernietigen en alleen droge stof over te houden. Het water en de droge stof zijn de twee belangrijkste componenten van slib. De droge stof bestaat uit organische en anorganische bestanddelen, waarvan de eerste de energie-inhoud van het slib bepalen.

Vanwege de verontreinigingen in het afvalwater bevat het slib ook allerlei verontreinigingen als zware metalen en organische verontreinigingen. Het proces van SNB vernietigt alle organische verontreinigingen. De anorganische verontreinigingen worden vastgelegd in de reststoffen van SNB. Daarnaast bevat slib ook waardevolle elementen als stikstof, koolstof en fosfor.

Strategie

In 2008 heeft SNB een strategische visie ontwikkeld voor de komende jaren. Deze visie is ter besluitvorming voorgelegd aan de aandeelhouders in 2009 waarbij gekozen is voor een strategie waarin optimalisatie in de totale afvalwaterketen centraal staat. SNB vervult daarin een adviserende rol. In hoofdlijnen betekent dit dat:

- SNB als overheidsonderneming streeft naar continuering van de slibverwerking voor haar aandeelhouders op de lange termijn;
- ketenoptimalisatie wordt gezocht door een gezamenlijke afstemming van de keten tussen alle betrokken partijen; aandeelhouders, SNB en afnemers van reststoffen;
- vanuit de bedrijfsvoering de focus gericht is op reductie van de milieubelasting, hergebruik van nutriënten in het slib en energieopwekking.

Proces van strategiebepaling

Bij de ontwikkeling van een strategische visie voor de toekomst heeft SNB vier scenario's met elkaar vergeleken. SNB als commerciële partij, als monoverbrander, als beheerder van de slibverbrandingsinstallatie of als ketenpartner. Uit onderzoek is gebleken dat de ontwikkeling naar de rol van ketenspeler voor SNB, haar klanten en haar aandeelhouders de meest logische strategische keuze is.

In 2009 werd nieuwe strategische visie gepresenteerd

SNB in de rol van ketenspeler

Ingegeven door het maatschappelijk belang van waterzuivering en de daarmee sterk verbonden verwerking van zuiveringsslib biedt een dergelijke vorm het meeste perspectief om te kunnen voldoen aan de wensen op het gebied van ontwikkeling van de verwerkingskosten, duurzaamheid en continuïteit. Door zeggenschap te houden vanuit de aandeelhouders, in dit geval de waterschappen, kan de samenwerking en innovatie in de totale afvalwaterketen verder worden vormgegeven.

Maatschappelijk verantwoord

Vanuit haar strategische visie zal SNB zich breed oriënteren op nieuwe mogelijkheden op het gebied van reststoffenhergebruik en slibverwerkingstechnieken. Nu geldt monoverbranding als de meest efficiënte manier van slibverwerking. Mochten zich in de toekomst slibverwerkingstechnieken aandienen die beter zijn voor de aandeelhouders dan staat SNB open voor alternatieve methoden van slibverwerking. Op die manier geeft de organisatie handen en voeten aan de beweging van installatiebeheerder naar ketenspeler.

Uitdagingen

SNB ziet zich in de komende jaren voor een aantal uitdagingen gesteld.

- De feitelijke invulling van de actieve rol als ketenpartner;
- Het vergroten van de betrokkenheid tussen SNB en waterschappen op ambtelijk en bestuurlijk niveau. Om daaraan actief bij te dragen organiseerde SNB in juni 2009 een kennismakingsbijeenkomst voor haar aandeelhouders op het terrein van SNB;
- Bijdragen aan maatschappelijke uitdagingen van de waterschappen, zoals kostenbeheersing (Actie Storm) en energiebesparing (MJA3). Als onlosmakelijk onderdeel van de keten tellen de energiebesparingen die bij SNB worden gerealiseerd mee voor de doelstellingen van de aandeelhoudende waterschappen;
- Onderzoeken of SNB in staat is om een definitieve oplossing te vinden voor structurele fosfaatterugwinning bij een of meerdere partners van SNB;
- Om de continuïteit voor haar aandeelhouders te waarborgen, streeft SNB er naar om meer waterschappen aan SNB te binden. In 2010 verwacht SNB Waterschap Zeeuwse Eilanden en Waterschap Zeeuws-Vlaanderen als nieuwe aandeelhouders te verwelkomen.

SNB wil bijdragen aan maatschappelijke uitdagingen van de waterschappen

Samenwerkingspartners

De kwaliteit van het slib (samenstelling en energie-inhoud) dat SNB ontvangt van haar klanten is bepalend voor de manier waarop het in de slibverbrandingsinstallatie op Moerdijk kan worden verwerkt. SNB wil daarom betrokken zijn bij nieuwe ontwikkelingen die 'stroomopwaarts' spelen bij de waterschappen. In 2009 heeft SNB een adviserende rol vervuld bij de plannen voor de slibgistingsinstallaties op de RWZI Oijen van Waterschap Aa en Maas en op de RWZI Nieuwveer van Waterschap Brabantse Delta.

Om tot een nuttige toepassing van haar reststoffen te komen, zoekt SNB ook 'stroomafwaarts' actief de samenwerking met afnemende partijen. De verbranding van slib leverde in 2009 – naast andere afvalstoffen – circa 36.000 ton slibverbrandingsas op. SNB heeft als doelstelling om hiervoor een 100 procent nuttige toepassing te vinden. In 2009 zijn we daarin opnieuw geslaagd. Voorts streeft SNB naar het vergroten van het aantal afzetkanalen voor slibverbrandingsas. SNB kijkt daarbij naar routes die zo veel mogelijk waarde toevoegen en verkleinen op die manier en passant de afhankelijkheid van afnemers. Ook kostprijsreductie speelt bij die zoektocht een belangrijke rol. De verwerking van as kost SNB jaarlijks circa 2,5 miljoen euro. Veel ontwikkelingen op dit terrein bevinden zich nog in de laboratoriumfase, maar intentieovereenkomsten met de verschillende partners om nuttige toepassingen te ontwikkelen bieden hoopvolle vooruitzichten voor de toekomst.

Ook buiten de eigen keten zoekt SNB de samenwerking met diverse partijen. Zo is met TU Delft gekeken naar mogelijkheden om het verbrandingsproces van de slibverwerkingsinstallatie te optimaliseren. In 2009 zijn grote stappen gezet op het gebied van stikstofemissies. Twee onderzoeken met TU Delft hebben ertoe geleid dat de emissie van het broeikasgas N₂O op een beduidend lager niveau is uitgekomen, waardoor de CO₂-footprint van SNB verder is afgenomen.

Een ander samenwerkingsverband is de deelname aan de Proeftuin Duurzame verbindingen Moerdijk van de provincie Noord-Brabant. SNB is in dit kader trekker van het project Waterhergebruik. Bovendien heeft SNB een voorbeeldfunctie voor de bedrijven op het industrieterrein als het gaat om duurzame bedrijfsvoering. In het kader hiervan speelt SNB een actieve rol om duurzaamheid op het industrieterrein op een hoger niveau te brengen.

Ontwikkelingen 'stroomafwaarts' in de keten

Ontwikkelingen 'stroomopwaarts' in de keten

SNB levert bijdrage aan een meer duurzame ecologie op Moerdijk

De rookgassen die SNB produceert bij de slibverwerking worden sinds 2004 via een zeventienhonderd meter lange leiding afgevoerd naar een naburige kalkproducent. Dit bedrijf gebruikt de CO₂ die in de rookgassen aanwezig is voor de productie van hoogwaardige kalkproducten. Dit uitwisselingsproject draagt bij aan een meer duurzame ecologie op industrieterrein Moerdijk en heeft ervoor gezorgd dat de CO₂-uitstoot van SNB aanzienlijk is verlaagd.

Slibmarkt

In totaal wordt in Nederland circa 1,5 miljoen ton communaal zuiverings-slib geproduceerd. Daarnaast produceren eigen zuiveringen van bedrijven ook nog eens circa 0,9 miljoen ton slib. SNB concentreert zich op de communale slibmarkt. Als grootste verwerkingsinstallatie in Nederland heeft SNB een sterke marktpositie met een aandeel van bijna 30 procent van de communale slibmarkt.

Beweging in de slibverwerking

De Nederlandse slibproductie is momenteel stabiel. De belangrijkste ontwikkelingen vinden plaats op het vlak van de verwerking. Ongeveer een kwart van het Nederlandse slib wordt na droging meeverbrand bij een cementfabriek in Maastricht. Nog eens een kwart wordt al dan niet na compostering meeverbrand in kolencentrales in Duitsland en Nederland.

De cementfabriek in Maastricht sluit waarschijnlijk in 2018, maar uiterlijk in 2020, haar deuren. In Duitsland worden oudere kolencentrales geleidelijk aan vervangen door nieuwe waarin het meeverbranden van slib niet mogelijk is of waarbij de beheerder vanuit het oogpunt van risicobeheersing vooralsnog niet kiest voor het meeverbranden van slib. De verwerkingscapaciteit van de oudere centrales neemt bovendien af, omdat ze te kampen hebben met storingen en omdat ze in steeds mindere mate voorzien in de Duitse energiebehoefte. Tegelijk met het afnemen van de verbrandingscapaciteit neemt het aanbod van het slib toe, omdat in Duitsland een verdere verschuiving plaatsvindt van landbouwtoepassingen naar thermische verwerking.

Externe ontwikkelingen

In 2009 is bekend geworden dat de geplande sluiting van de cementfabriek in Maastricht niet in 2015 maar waarschijnlijk in 2018 zal plaatsvinden. SNB heeft samen met het Waterschapsbedrijf Limburg onderzocht wat de mogelijkheden zijn voor slibverwerking bij SNB. Waterschapsbedrijf Limburg heeft besloten om de keuze voor aandeelhouderschap bij SNB voorlopig uit te stellen.

Veranderingen in slibverwerking op komst

De geplande sluiting van de cementfabriek zal op termijn ook invloed hebben op de activiteiten van de andere slibdrogers in Nederland die nu nog slib leveren aan Maastricht. Een combinatie tussen de slibdroging in Beverwijk van het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier en HVC Alkmaar lijkt een logische stap. HVC Alkmaar heeft op 1 januari 2010 collegaslibverbrander DRSH Dordrecht overgenomen. Welke consequenties deze schaalvergroting voor SNB heeft, is op dit moment nog onduidelijk. SNB streeft ernaar om de slibverwerker voor Zuid en Midden-Nederland te zijn.

Reststoffenmarkt

Bij de verbranding van slib wordt het totale slibvolume met circa 90 procent teruggebracht. Het resterende deel bestaat uit anorganisch materiaal en is onbrandbaar. Bij de verwerking van slib ontstaan dan ook reststoffen. SNB zoekt, veelal in samenwerking met andere partijen, naar nuttige toepassingen voor deze restproducten. In het hoofdstuk Milieu wordt hier uitvoerig op ingegaan.

Het slibverbrandingsproces

1 Dagelijks leveren ongeveer vijftig vrachtwagens slib af bij SNB. Na weging en registratie wordt het slib opgeslagen in speciale bunkers met een totale opslagcapaciteit van 16.000 ton.

Grijpers mengen de verschillende voorraden slib, zodat de samenstelling steeds constant is. Dit is nodig voor een goede, efficiënte verbranding. Diverse systemen zorgen ervoor dat de omgeving van SNB geen geuroverlast ondervindt. Zo wordt de lucht in de bunker continu afgezogen en als verbrandingslucht verbruikt.

2 De eerste stap in het slibverwerkingsproces is het drogen. Het watergehalte van het slib vermindert hierdoor van 77% naar 60%. Bij de droging ontstaan dampen, die in een condensator neerslaan. Dit condensaat zuivert SNB in een afvalwaterbehandelingsinstallatie (ABI) (8), voordat het naar het riool wordt afgevoerd.

3 Het gedroogde slib gaat vervolgens naar de wervelbedovens. In deze ovens wordt, bij een temperatuur van 850 °C tot 900 °C, zand opgewerveld. Het grootste deel van het slib verbrandt door aanraking met dit opgewervelde, hete zand. De rookgassen die ontstaan reinigt SNB al in grote mate in de oven door toevoeging van kalk en ammonia.

4 De rookgassen die de ovens verlaten, koelen in de stoomketels af van 900 °C tot 200 °C. De stoom die hierbij ontstaat, gebruikt SNB onder andere voor het drogen van het slib (2) en het indampen van het afvalwater. De overtollige stoom wordt door middel van een stoommotor omgezet in elektrische energie.

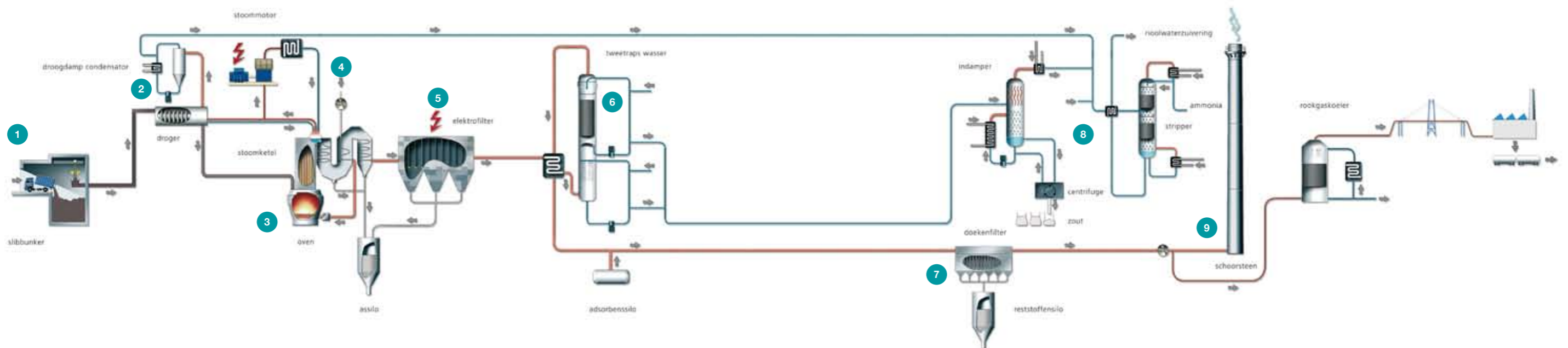
5 Vervolgens reinigt SNB de rookgassen. Het elektrostatische filter vangt 99% van de asdeeltjes uit de rookgassen op. SNB slaat dit verbrandingsas op in silo's, waarna externe partijen de as ophalen voor hergebruik.

6 De volgende reinigungsstap is het in twee fasen wassen van de rookgassen. In de eerste fase wordt zoutzuur (en daarmee ook zware metalen en ammonia) verwijderd. De tweede fase bestaat uit een alkalische wassing, die onder meer zwaveldioxide verwijdert. Het afvalwater dat ontstaat wordt verder behandeld in de ABI (8).

7 Voordat de rookgassen de schoorsteen ingaan, volgt nog een laatste zuiveringsfase. Een mengsel van actiefkool en kalkhydraat absorbeert de nog aanwezige stoffdelen en gasvormige verontreinigingen als kwik. Dit mengsel wordt opgevangen in een doekenfilter en opgeslagen in de reststoffensilo.

8 De ABI reinigt het afvalwater dat tijdens de slibverwerking ontstaat. Enerzijds ondoet een zogenaamde stripperinstallatie het droogdampcondensaat uit stap 2 van ammonia. Anderzijds wordt het afvalwater van de rookgasreiniging (stap 6) ingedampt en gecentrifugeerd. Hierna blijft een vast residu over, dat vooral uit zouten bestaat en afgevoerd wordt als gevaarlijk afval. Het water dat aan het eind van deze twee processen overblijft, kan zonder risico's voor het milieu naar het riool worden afgevoerd.

9 De rookgassen zijn nu gereinigd, waarbij de samenstelling van de gassen continu wordt gemeten, gecontroleerd en vastgelegd. SNB levert een groot deel van de rookgassen aan een nabij gelegen kalkproducent die deze gebruikt als grondstof in zijn productieproces. De resterende rookgassen kunnen de lucht in via een zestig meter hoge schoorsteen.

Anticiperen op knelpunten

Optimalisaties in de rioolwaterzuivering en bewegingen bij slibverwerkers zorgen voor deining in de slibmarkt. Milieuadviseur Wilco van der Lans van ingenieursbureau Royal Haskoning en SNB-directeur Marcel Lefferts nemen de huidige ontwikkelingen onder de loep.

Nederlandse huishoudens produceren pakweg 1,5 miljoen ton zuiveringsslib per jaar. Lange tijd was die productie stabiel. Maar innovatieve afvalwaterzuiveringstechnieken zorgen voor wijzigingen in de kwaliteit van slib en een afname van de productie.

Bovendien zullen sommige slibverwerkingsmogelijkheden op termijn verdwijnen. Wat betekent dat voor SNB, dat bijna 30 procent van de verwerking van het communaal zuiveringsslib in Nederland voor haar rekening neemt?

Dichte deuren

'Dankzij nieuwe technologieën slagen waterschappen er steeds beter in om energie uit slib te halen die ze kunnen gebruiken in het zuiveringsproces,' aldus Lefferts. 'Dat bespaart geld en is goed voor het milieu, maar houdt wel in dat er voor SNB minder

en energiearmere slib overblijft. Daardoor kan er in onze slibverbrandingsinstallatie onderbezetting ontstaan.'

Een tweede aandachtspunt zijn de veranderingen bij concurrerende slibverwerkers. Een kwart van het Nederlandse slibaanbod wordt in de oven van cementproducent ENCI in Maastricht meegestookt. In 2018 zal dit bedrijf waarschijnlijk haar deuren sluiten. Van der Lans: 'De grote vraag is: wie neemt dat slib straks voor z'n rekening?' Hetzelfde geldt voor het slib dat nu wordt meegestookt in Duitse kolencentrales. Veel van die centrales zijn verouderd en kampen met een teruglopende verwerkingscapaciteit. 'Op termijn kan dit tot aanzienlijke knelpunten leiden in de slibverwerking van Nederland,' voorziet Van der Lans.

Losweken

'We zijn in Nederland nauwelijks voorbereid op calamiteiten in de slibverwerking,' aldus Lefferts.

'Als de slibverwerking ergens stagneert, zit je ineens in de problemen.'

'Collega-slibverwerkers kunnen wel even bijspringen, maar dat hou je misschien een week vol,' zegt Van der Lans. 'Je zou kunnen overwegen overcapaciteit te creëren. Maar omdat het tot nu toe nooit echt is fout gegaan, is het moeilijk om geld los te weken voor het realiseren van een extra installatie. Wie wil investeren in een installatie die in principe altijd stilstaat?'

Marcel Lefferts
Algemeen directeur SNB

Lefferts stuurt sinds 1994 het SNB-managementteam aan en is verantwoordelijk voor de dagelijkse leiding van het bedrijf.

Losweken

Monoverbranding, de techniek die SNB toepast, heeft volgens Van der Lans een uitstekende toekomst: 'Het is een betrouwbare technologie. Andere technieken hebben veel meer hick-ups gekend.' Bovendien is monoverbranding relatief voordelig. Lefferts: 'De kosten zijn vergelijkbaar met het composteren van slib, maar aanzienlijk lager dan slibdroging.' Naast de prijs profileert SNB zich door een duurzame bedrijfsvoering. 'We winnen fosfaat terug uit onze verbrandingsassen, besparen al jaren op energieverbruik en laten "buurman" Omya de CO₂ uit onze rookgassen gebruiken voor de productie van kalk,' illustreert Lefferts. 'Cradle-to-cradle zit echt in ons DNA.'

Geen kop in het zand

Hoe de slibmarkt zich zal ontwikkelen, is lastig te voorspellen. Wat vaststaat, is dat SNB bij toekomstige keuzes het sluiten van de kringloop als leidend beginsel zal hanteren. 'Dat hebben wij altijd al nagestreefd,' zegt Lefferts. 'Gelukkig gaat de publieke opinie ook steeds meer die kant op. Dat zal het draagvlak voor onze activiteiten alleen maar vergroten.' Van der Lans: 'De mogelijkheden eerder in de keten moeten daarbij niet worden vergeten. Het is belangrijk bij toekomstige beslissingen in relatie tot de slibmarkt de totale waterketen in ogenschouw te nemen.'

'We moeten ons flexibel opstellen,' vindt ook Lefferts.

'Als nieuwe ontwikkelingen op een dag duidelijk maken dat een andere manier van slibverwerken over de hele keten meer oplevert, moeten we niet onze kop in het zand steken, maar bereid zijn de koers bij te stellen.'

*"Cradle-to-cradle
zit echt in ons
DNA."*

Wilco van der Lans
Hoofd Adviesgroep
Milieutechnologie Royal
Haskoning

Royal Haskoning is van begin af aan betrokken geweest als adviserende partij voor het strategisch beleid van SNB. Volgens Van der Lans heeft de slibverwerkingsmethode die SNB hanteert de meeste toekomst.

Installatie

De prestaties van de slibverbrandingsinstallatie (SVI) vormen de ruggengraat van SNB. De SVI is voor het grootste deel verantwoordelijk voor de financiële prestaties van het bedrijf. In dit hoofdstuk wordt stilgestaan bij de resultaten van de SVI in 2009.

Realisatie doelstellingen 2009

	Eenheid	Doelstelling	Realisatie	Beoordeling
Verwerkte slibhoeveelheid	ton slibkoek	416.000	428.262	●
Doorzet	ton slibkoek/uur	13,20	13,01	○
Beschikbaarheid installatie	uur	31.526	32.930	●
Specifiek gasverbruik	m ³ / ton slibkoek	2,00	0,95	●
Specifiek elektriciteitsverbruik	kWh / ton slibkoek	70	66	●

● = doelstelling behaald ○ = doelstelling niet behaald

Rendement installatie

Het rendement van de installatie is afhankelijk van de slibdoorzet per bedrijfsuur en de beschikbaarheid van de installatie. De doorzet wordt beïnvloed door de samenstelling van het slib. Hoe hoger het percentage organische stof in het slib, des te lager is de verwerkingscapaciteit. Dit komt omdat de installatie van SNB thermisch is begrensd door de capaciteit van de stoomketels. Het organische stofgehalte (de stookwaarde) in het slib laat al jaren een toename zien. Toch is SNB in staat geweest om in de afgelopen jaren steeds meer organische stof te verwerken. Ook in 2009 werd een recordhoeveelheid organische stof verwerkt. Uitgedrukt in tonnen slibkoek was het volume echter minder dan de recordomzet van 2008 doordat het gehalte organische stof in het slib in 2009 duidelijk hoger was dan in voorgaande jaren. Hierdoor lag ook de slibdoorzet per uur lager. Uitgedrukt in organische stof is de slibdoorzet per uur echter vergelijkbaar met voorgaande jaren. Dat er meer organische stof is verwerkt, kon worden bereikt door een hogere beschikbaarheid van de installatie. Toch liggen er nog kansen voor een betere benutting van de capaciteit als er een nog nauwkeuriger afstemming tussen verwerkingscapaciteit en slibaanvoer mogelijk is.

Doorzet stemt tevreden. Aandacht door toename organische stof in slib is nodig

Verwerkte slibhoeveelheden

	Eenheid	2009	2008	2007
Slibkoek	ton slibkoek	428.262	433.656	415.334
Droge stof	ton droge stof	100.112	101.033	96.733
Organische stof	ton organische stof	64.962	63.808	60.580
Doorzet	ton slibkoek / uur	13,0	13,5	13,6

Beschikbaarheid installatie

De gebruikte beschikbaarheid van de installatie bedroeg 32.930 uur (94%) in 2009 tegenover 32.114 uur (91,4%) in 2008. Deze prestatie kon worden bereikt doordat in 2009 minder preventief onderhoud nodig was aan de installatie. Wel is de beschikbaarheid in 2009 nadelig beïnvloed doordat er niet altijd slib voorradig was. Dit komt deels door de hogere beschikbaarheid en verwerkingscapaciteit van de SVI, maar ook door een onregelmatige aanvoer van slib. Hierdoor heeft de SVI tijdelijk niet op volle kracht gedraaid. Dit heeft geresulteerd in 409 lijnuren (1,2%) stilstand. In 2008 was sprake van vergelijkbare stilstand doordat er op bepaalde momenten onvoldoende slibvoorraad was om de SVI op volle capaciteit te laten draaien.

Niet altijd voldoende slib om op volle last te draaien

Beschikbaarheid installatie

	Eenheid	2009	2008	2007
Aantal bedrijfsuren	uur	32.930	32.114	30.546
Beschikbaarheid	%	94,0	91,4	87,2

Planmatig onderhoud

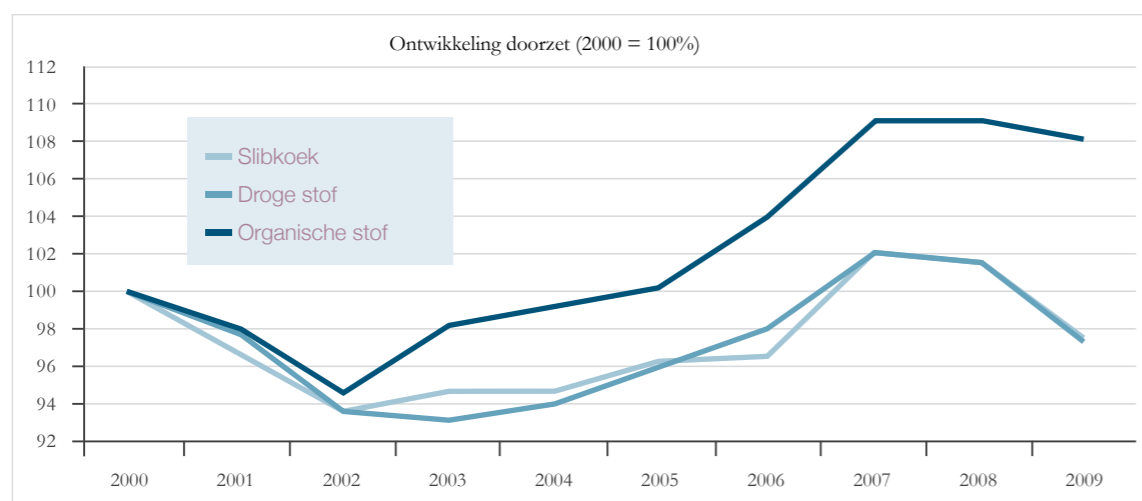
Het planmatig onderhoud van de SVI is inmiddels volledig afgestemd op het onderhoudsbeleid dat is gebaseerd op Reliability Centered Maintenance (RCM). RCM is een verbetermethode die met name wordt ingezet bij installaties waarbij de betrouwbaarheid of beschikbaarheid van doorslaggevend belang is. Met RCM kan SNB eenvoudiger afwegingen maken op basis van de risico's. De gevolgen van bepaalde keuzes zijn inzichtelijk en dat maakt duidelijk of een aanpassing in het onderhoud waardevol is. Daarmee heeft SNB een beheerst onderhoudsconcept dat het op peil blijven van de beschikbaarheid op lange termijn waarborgt en mogelijke risico's beperkt. De omvang van het preventief onderhoud verschilt per jaar. SNB onderzoekt of het mogelijk is het preventief onderhoud gelijkmatig over de jaren te verdelen.

RCM staat aan basis van onderhoud aan SVI

Ontwikkeling doorzet

In 2009 is de doorzet per uur uitgedrukt in tonnen slibkoek behoorlijk afgenomen, terwijl de doorzet per uur in tonnen organische stof licht is afgenomen. De oorzaak hiervan is de gewijzigde slibsamenstelling zoals eerder aangegeven. De slibdoorzet had echter wel hoger kunnen uitvallen omdat er op bepaalde momenten onvoldoende slibvoorraad was om op volle capaciteit te draaien. Op deze momenten is het vermogen van de installatie niet volledig benut. Bij voldoende slibaanvoer was de doelstelling van 13,2 ton doorzet per uur gehaald. Nu werd een doorzet van 13,0 ton slibkoek gerealiseerd.

Ontwikkeling doorzet (in % van basisjaar 2000)

Energieverbruik

Voor het slibverbrandingsproces zet SNB drie energiebronnen in. Dit zijn slib, aardgas en elektriciteit. Aardgas wordt ingezet om de ovens op te stoken na een stop en om de ovens indien nodig op temperatuur te houden. Het slib kan alleen verwerkt worden als de temperatuur hoog genoeg is om volledige verbranding te waarborgen. Ongeveer de helft van het gasverbruik wordt ingezet voor een geringe ondersteuning van de verbranding als het slib tijdelijk wat natter de oven in gaat. De elektriciteit wordt gebruikt voor de aandrijving van diverse installatieonderdelen.

Daling aardgasverbruik

SNB heeft in het afgelopen jaar een aanzienlijke besparing gerealiseerd op het verbruik van aardgas. In 2009 kwam dit verbruik neer op 0,95 m³ per ton slib-

koek, tegenover 1,39 m³ in 2008 en 2,07 m³ in 2007. Daarmee daalde het totale aardgasverbruik per jaar van 600.000 m³ naar 408.000 m³, een besparing van 32 procent. De daling hangt samen met scherper sturen op aardgasverbruik door de afdeling procesvoering. Het is duidelijk merkbaar dat de operators van SNB het verwerkingsproces steeds beter beheersen en erin slagen steeds constanter te verbranden. Bovendien waren er in 2009 minder stops van de verbrandingslijnen zodat er minder vaak moest worden opgestookt. Dit is een positief effect van een toename van de beschikbaarheid van de installatie.

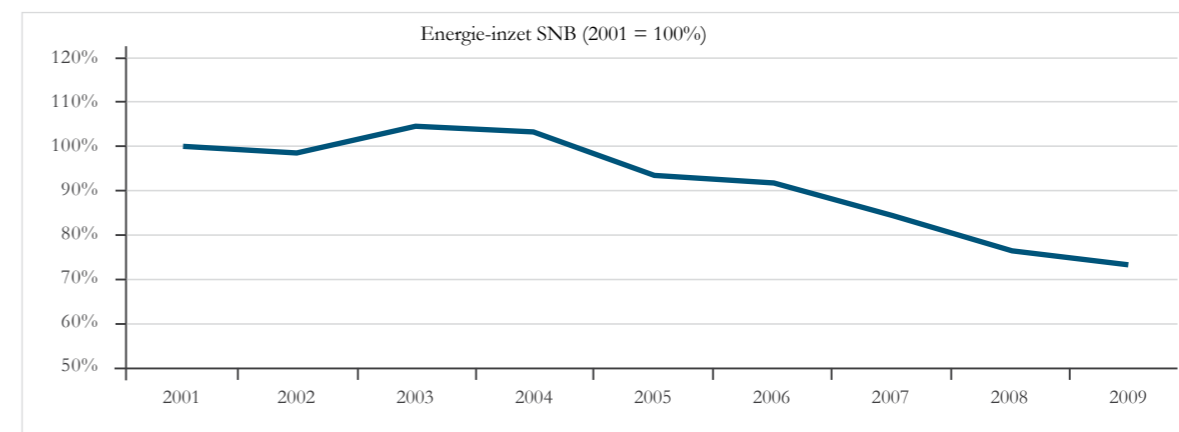
Elektriciteitsverbruik

Het elektriciteitsverbruik heeft zich in 2009 gestabiliseerd op circa 66 kWh per ton slibkoek, oftewel circa 28,3 miljoen kWh op jaarbasis. Hiervan wordt 12 procent zelf door SNB opgewekt met behulp van de stoommotor. In 2008 lag het verbruik ook op 66 kWh, terwijl dit in 2007 nog 70 kWh was. De afname ten opzichte van 2007 houdt verband met de ingebruikname van een energiezuinigere persluchtinstallatie begin 2008 en het verlagen van de zuurstoftoevoer naar de ovens waardoor minder ventilatie nodig is. Het verbruik heeft zich in 2009 gestabiliseerd.

Energie-efficiencyindex

Om het energieverbruik te kunnen monitoren, hanteert SNB een energie-efficiencyindex. Deze index geeft de energie-efficiency aan ten opzichte van het referentiejaar 2001. In 2009 kwam de index uit op 74 procent, in 2008 werd een resultaat van 77 procent behaald. De afname in 2009 is vooral het gevolg van een verminderd aardgasverbruik.

Energie efficiency index (in % van basisjaar 2001)

Forse afname aardgasverbruik

Lager elektriciteitsverbruik vanaf 2008 wordt gecontinueerd

Fosfaatterugwinning: wie trekt de kar?

Fosfaat kan op verschillende plaatsen in de afvalwaterketen worden teruggewonnen. Bijvoorbeeld door SNB. Maar is dat wel nodig en wie moet het voortouw nemen? Professor Helias Udo de Haes, expert op het gebied van levenscyclusanalyse, en Jaap Hos, SNB-commissaris en dagelijks bestuurder bij Waterschap Regge en Dinkel, delen hun visie.

De Stuurgroep Technology Assessment van het ministerie van LNV publiceerde in 2009 een rapport dat waarschuwde voor dreigende fosfaattekorten. Op basis van de huidige verbruikstrend zouden de winbare fosfaatvoorraden over 75 jaar wereldwijd zijn uitgeput, was de onrustbarende constatering. Fosfaat is een onmisbare grondstof voor de productie van voedsel. Er moest iets gebeuren.

Helias Udo de Haes, hoofdauteur van het rapport, formuleerde samen met collega's een aantal stevige aanbevelingen voor de minister. Zo pleitte hij voor een verplichting tot hergebruik van fosfaat uit verbrandingsassen van rioolslib. Tevens werd geadviseerd om aanvullend beleid te maken voor de recycling van fosfaat uit reststromen zoals zuiveringsslib. 'Er

is voor fosfor geen vervanging,' benadrukt Udo de Haes. Als het op is, is het echt op. Ook is de EU voor fosfaat – en dus voor haar voedselvoorziening – bijna volledig afhankelijk van import. Die verplichting is dus belangrijk.'

Bezwaren

'Maar daar zijn we nog niet klaar voor,' reageert Jaap Hos. Hos ziet zowel praktische als financiële bezwaren om fosfaatterugwinning door SNB op dit moment op grote schaal te realiseren.

'De eerste vraag is of er voldoende as wordt geproduceerd om een eigen opwerkingsfabriek rendabel te maken. Bovendien worden vanuit de overheid grote besparingen geëist van de waterschappen. Het is dus de vraag of zij op dit moment in een opwerkingsfabriek willen investeren.

Zo'n fabriek staat ook ver af van de wettelijke activiteit van waterschappen.'

Hos ziet daarom meer in terugwinning op vrijwillige basis. 'Daar

ben ik wel positief over, want ook het draagvlak voor duurzaamheid en terugwinning van energie is bij waterschappen enorm toegenomen.'

Exploitatie door derden

Een andere optie is het faciliteren van mogelijkheden voor derden. Hos: 'Je zou een stuk grond op het terrein van SNB onder gunstige voorwaarden kunnen verhuren voor een opwerkingsfabriek die door een andere partij wordt geëxploiteerd. Je kunt zo'n initiatief ondersteunen door een langdurig contract aan te gaan voor de afzet van de as. Zo lopen de waterschappen en SNB minder risico.'

Udo de Haes kan zich op zich in die opstelling vinden. 'De verplichting moet blijven bestaan, maar het maakt mij niet uit of de waterschappen het probleem zelf aanpakken of het uitbesteden, als het maar gebeurt. Er liggen zoveel kansen.'

Verskillende routes

'En die kansen worden dus ook verkend. We dragen al bij aan fosfaatterugwinning,' zegt Hos. 'Enkele waterschappen voorzien SNB deels van ijzerarm slib. Dat is nodig om het geschikt te

maken voor fosfaatterugwinning. De besparingen die dat oplevert bij het afzetten van as vloeien terug naar de waterschappen. Ook worden de toekomstige mogelijkheden van decentrale sanitiesanatie onderzocht, waarbij toiletafvalwater gescheiden wordt afgevoerd. Deze route staat wat dichterbij de kerntaak van waterschappen en wordt wellicht ook eerder omarmd.'

'Het is belangrijk verschillende opties te vergelijken,' concludeert Udo de Haes. 'Ik denk dat niet de methode van terugwinning moet worden voorgeschreven, maar wel het percentage dat gehaald moet worden. Dan kunnen waterschappen zelf beoordelen welke route ze kiezen. Als je kijkt naar de omvang van de fosfaatvracht die in de rioolwaterzuivering terecht komt, vind ik dat terugwinning van fosfaat gewoon tot de kerntaken van de waterschappen moet gaan behoren.'

"We dragen al bij aan fosfaatterugwinning."

Helias Udo de Haes
Verbonden aan het Centrum voor Milieuwetenschappen van de Universiteit Leiden.

Udo de Haes is expert op het gebied van levenscyclusanalyse. De mogelijkheid om fosfaat in de afvalwaterketen terug te winnen mag volgens hem niet worden veronachtzaamd.

Jaap Hos
Dagelijks bestuurder Waterschap Regge en Dinkel

Regge en Dinkel is aandeelhouder van SNB. Hos vindt de terugwinning van fosfaat belangrijk, maar pas dan als de waterschappen er aan toe zijn.

Hulpstoffen

Van de hulpstoffen die SNB gebruikt, zijn de vier belangrijkste zoutzuur, natronloog, kalksteen en adsorbens. De laatste drie staan in relatie tot luchtmissies. Het zwavel in slib reageert in de oven tot zwaveldioxide (SO₂). Hiervan wordt 99,99 procent afgevangen door de inzet van natronloog en kalksteen. Zeventig procent wordt bereikt door de toevoeging van kalksteen in de oven, het restant wordt in de wasser afgevangen door dosering van natronloog. Het adsorbens wordt in de laatste stap van de rookgasreiniging gebruikt om zeker te stellen dat eventueel nog aanwezige verontreinigingen, zoveel bijvoorbeeld kwik, worden afgevangen.

Krijt

In 2009 is SNB begonnen om naast kalksteen ook krijt in te gaan zetten voor de binding van zwaveldioxide in de oven. Het krijt vervult dezelfde functie als de kalksteen, maar is goedkoper. Bovendien wordt bij de productie van het krijt minder energie gebruikt. Door de natuurlijke reactiviteit van krijt reageert het net zo efficiënt als de bewerkte kalksteen.

Natronloog en zoutzuur

De afname van het gebruik van natronloog en zoutzuur heeft te maken met een gewijzigde bedrijfsvoering van de afvalwaterzuivering. Vanwege een nieuwe vergunning hoeft SNB met ingang van november 2009 minder stikstof te verwijderen in haar strippers. Hierdoor kan worden bespaard op het gebruik van zoutzuur en natronloog. Een ketenstudie heeft uitgewezen dat het goedkoper en duurzamer is om de stikstof in de rioolwaterzuivering te verwijderen. Zie hiervoor ook het hoofdstuk Milieu.

Adsorbens

Het lagere gebruik van adsorbens is het gevolg van een lagere verversingsgraad van het adsorbens in de doekenfilters. Dit was mogelijk zonder dat hierdoor de emissie van kwik naar de lucht toenam.

Specifiek gebruik hulpstoffen

	Eenheid	2009	2008	2007
Kalk/krijt	kg / ton slibkoek	19,5	19,2	19,1
Natronloog	kg / ton slibkoek	7,0	7,5	8,0
Zoutzuur	kg / ton slibkoek	3,3	3,5	3,5
Adsorbens	kg / ton slibkoek	1,3	1,9	1,7

Reststoffen

SNB kent vier vaste reststoffen. Dit zijn vlieggas, beladen adsorbens, indampresidu en bedzand. In volume is vlieggas de grootste afvalstof van SNB. Ten opzichte van 2009 is de vlieggasproductie per ton slibkoek vrijwel gelijk gebleven. De productie van indampzout was in 2009 vergelijkbaar met voorgaande jaren. De geproduceerde hoeveelheid bedzand nam toe van 3,5 kg per ton slibkoek naar 4,2 kg per ton slibkoek. De inzet van krijt als alternatief voor de inzet van kalksteen is hier waarschijnlijk de oorzaak van. Daarnaast is de luchttoevoer naar de ovens iets teruggebracht. Ook dit kan tot de productie van iets meer bedzand leiden. De productie van beladen adsorbens liet een sterke daling zien, doordat minder verse adsorbens werd ingezet en er meer adsorbens werd meeverbrand in de ovens.

Specifieke productie vaste reststoffen

	Eenheid	2009	2008	2007
Vlieggas	kg / ton slibkoek	88,9	88,7	92,0
Beladen adsorbens	kg / ton slibkoek	0,6	1,4	1,1
Indampzout	kg / ton slibkoek	3,7	3,7	3,6
Bedzand	kg / ton slibkoek	4,2	3,5	3,3

Doelstellingen 2010

De doelstelling van 420.000 ton slibkoek voor 2010 is gebaseerd op de verwachte aanvoer vanuit de aandeelhouders en de klanten waarmee vaste leveringscontracten zijn afgesloten. De doorzet en beschikbaarheid van de installatie is hierop ook afgestemd. Een doorzet van 13,2 uur is realiseerbaar aangezien de doorzet over 2009 sterk is beïnvloed door het op deellast draaien van de installatie.

Doelstellingen 2010

	Eenheid	Realisatie 2009	Doelstelling 2010
Verwerkte slibhoeveelheid	ton slibkoek	428.262	420.000
Doorzet	ton slibkoek / uur	13,0	13,2
Beschikbaarheid installatie	uur	32.930	32.100
Specifiek gasverbruik	m ³ / ton slibkoek	1,0	1,4
Specifiek elektriciteitsverbruik	kWh / ton slibkoek	66	66

Milieu

Bij slibverbranding komen stoffen vrij die schadelijk zijn voor het milieu.

De uitgebreide rookgasreiniging van SNB minimaliseert de emissie van deze stoffen tot een zodanig niveau dat er geen merkbaar effect is op de omgeving.

De milieuprestaties van SNB kunnen worden afgemeten aan de uitstoot van schadelijke stoffen naar de lucht, de lozing van haar afvalwater maar ook aan de wijze waarop SNB met haar reststoffen omgaat. Verder is ook het energieverbruik en het gebruik van hulpstoffen voor het bedienen van de installatie een belangrijk milieuaspect. Deze laatste aspecten worden behandeld in het hoofdstuk Installatie.

Realisatie doelstellingen 2009

	Eenheid	Doelstelling	Realisatie	Beoordeling
Lucht: verlagen N ₂ O emissie	mg/Nm ³	190	155	●
Lucht: verlagen zuur NO _x /NH ₃ emissie	zuurequivalenten	70	55	●
Lucht: overige emissies	mg/Nm ³	Gelijk aan 2008	Gelijk aan 2008	●
Water: overschrijding vergunningsnormen t/m 22/09*	aantal	0	142	○
Water: overschrijding vergunningsnormen vanaf 22/09	aantal	0	5	○
Reststoffen: nuttige toepassing	% totaal	98	98,8	●
Reststoffen: fosfaathergebruik	% asvolume	20	7,2	○

● = doelstelling behaald ○ = doelstelling niet behaald

* Vanaf 22 september gewijzigde lozingsvergunning voor afvalwater

Emissies naar de lucht

De rookgasreiniging van SNB zorgt ervoor dat de schadelijke stoffen die in de rookgassen aanwezig zijn zo goed mogelijk worden verwijderd. Hierdoor heeft de emissie die uit de schoorsteen komt geen merkbaar effect op de omgeving. Dit is door SNB aangetoond in milieu-effect rapportages in 1994 en 2006. Sinds het opstellen van deze rapportages zijn de meeste emissies gelijk gebleven of zelfs minder geworden. De emissie voldoet ruim aan de eisen die de Europese regelgeving stelt aan het gebruik van best beschikbare technieken (IPPC-regelgeving). Bovendien voldoet SNB zonder problemen aan alle eisen van het Besluit Verbranden Afvalstoffen (BVA).

De goede werking van de rookgasreiniging blijkt bijvoorbeeld uit het feit dat deze 99,9 procent van de SO₂-productie bij verbranding uit de rookgasreiniging verwijdert. Ook de emissie van kwik is bijzonder laag door het gebruik van speciale

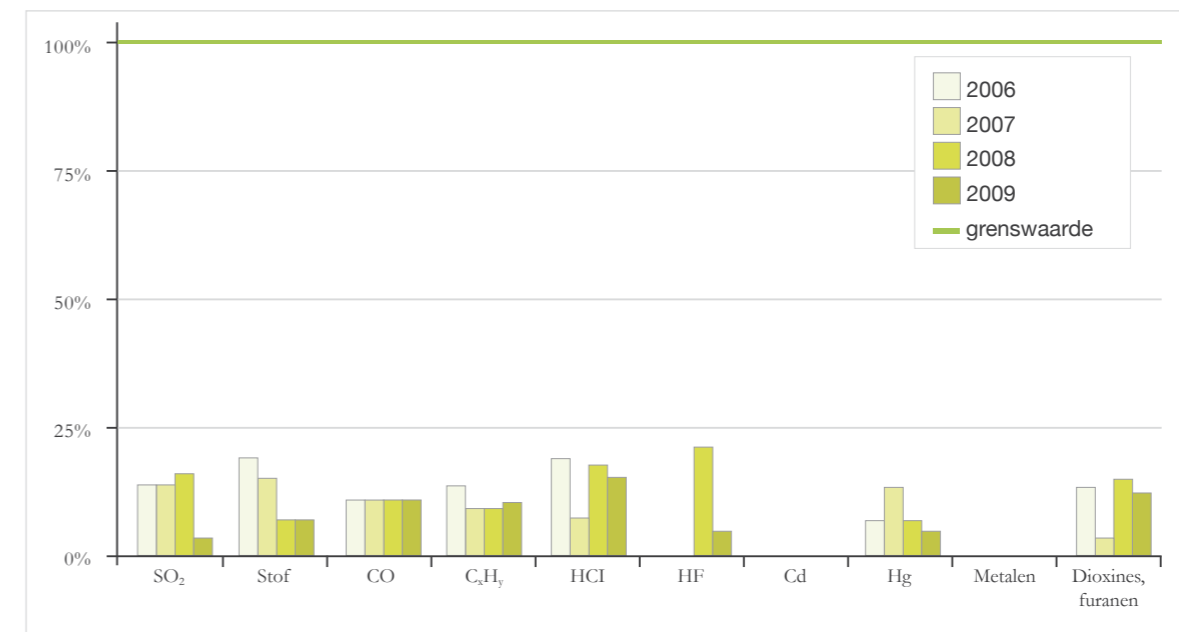
Zeer hoge verwijderingsgraad zwaveldioxide (SO₂)

kwikverwijderingstechnieken in de rookgasreiniging. Vermeldenswaardig is ook de lage emissie van dioxinen die ver onder de norm ligt en rondom de detectielimiet van de meetapparatuur.

De grafiek luchtemissies (in % van grenswaarde) geeft een overzicht van de emissies naar de lucht en vergelijkt deze met voorgaande jaren en de emissienormen. In 2009 heeft SNB voldaan aan de eisen uit de vergunning en het BVA. Bijna alle emissies zijn dusdanig laag dat een verdere vermindering moeilijk lijkt te realiseren.

In de figuur zijn de stikstofemissies niet opgenomen. Voor deze verbindingen ligt de normstelling dicht bij de emissie en kan SNB nog verbeteringen bereiken. Daarom worden deze emissies apart besproken.

Luchtemissies (in % van grenswaarde)

Stikstofoxides en ammoniak

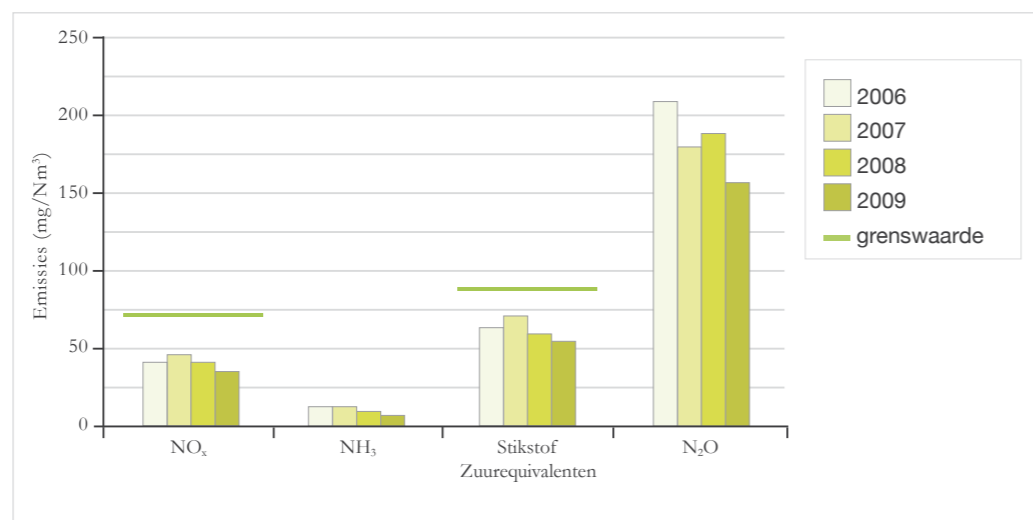
Het slib dat SNB verbrandt, bevat vijf procent aan stikstofverbindingen. In de oven worden deze hoofdzakelijk omgezet in onschadelijk stikstofgas. Er ontstaan echter ook geringe hoeveelheden van enkele schadelijke verbindingen als stikstofoxide (NO_x), ammoniak (NH₃) en lachgas (N₂O). Dit zijn de zogenaamde stikstofemissies. De hoogtes van de drie afzonderlijke emissies zijn aan elkaar gerelateerd. Als de ene emissie daalt, stijgt de andere. Om die reden pakt SNB de drie emissies al jaren tegelijk aan.

De emissie van NO_x en NH₃ leveren een bijdrage aan de verzuring van het milieu en aan smogvorming. Nederland hanteert Europees gezien strenge eisen voor de emissie van NO_x. Zo zijn de eisen in het BVA voor NO_x strenger dan in de Europese richtlijn. Verder moet SNB ook meedoen aan het Nederlandse stelsel voor de handel in NO_x-emissierechten. De eisen die dit systeem stelt aan de eisen voor de emissie van NO_x gaan op dit moment nog minder ver dan de eisen in het BVA. In de komende jaren zal de prestatienorm echter steeds strenger worden zodat deze norm bepalend gaat worden voor de emissie van NO_x.

De emissie van NO_x hangt weer nauw samen met de emissie van NH₃. SNB heeft in haar ovens twee injectiepunten voor ammoniak dat zij zelf wint uit het afvalwater van de slibdroging. In één injectiepunt injecteert SNB ammoniak om de emissie van NO_x terug te brengen. In het andere injectiepunt verbrandt SNB het overschot van de ammoniakproductie uit de afvalwaterzuivering. Met deze ammoniakinjectie kan SNB de emissie van NO_x verlagen maar tegelijk moet dit niet leiden tot een toename van de emissie van NH₃. Aangezien beide emissies een vergelijkbaar milieu-effect hebben kunnen zij bij elkaar opgeteld worden waarbij de emissie van NH₃ 2,7 maal zwaarder telt. In de vergunning van SNB is een norm opgenomen voor deze optelsom van deze beide emissies.

De grafiek luchtmissies (NO_x/NH₃/N₂O) laat zien dat SNB ook in 2009 de emissie van zowel NO_x als NH₃ weer iets heeft kunnen terugbrengen. De afname van de ammoniakemissie is vooral in november en december heel sterk geweest doordat SNB door een nieuwe afvalwatervergunning minder ammoniak in haar afvalwaterzuivering produceert en daardoor ook minder in de ovens hoeft te injecteren. Voor 2010 verwacht SNB daarom een verdere afname van deze emissie.

Luchtmissies NO_x/NH₃/N₂O (mg/Nm³)

Emissie NO_x en NH₃ zijn verder afgenomen

De emissie van lachgas (N₂O) levert een bijdrage aan het broeikaseffect die 310 keer sterker is dan die van CO₂. SNB heeft in de zomer van 2009 succesvol proeven uitgevoerd om de N₂O-emissiewaarden verder terug te brengen. Door de luchtvermaat (toevoeging van zuurstof) in de ovens te verminderen kon een lagere emissie worden gerealiseerd. Het percentage toegevoegde zuurstof werd verlaagd van 5 naar 4. Hierdoor werd een hogere oventemperatuur bereikt die een positief effect heeft op de N₂O-emissie. Een aandachtspunt daarbij is dan wel dat de emissie van NO_x niet mag toenemen. Vanaf september 2009 is de verlaging van de luchtvermaat geïmplementeerd in de bedrijfsvoering. De N₂O-emissiewaarden in 2009 daalden naar 155 mg/Nm³ ten opzichte van 189 mg/Nm³ in 2008. Tegelijkertijd leidde dit niet tot een toename van de emissie van NO_x. SNB verwacht dat de N₂O-emissiewaarden in 2010 over een heel jaar gemeten opnieuw lager zullen uitvallen.

Afvalwater en emissies

SNB onderscheidt vier afvalwaterstromen. Dit zijn het bedrijfsafvalwater, het hemelwater op de wegen en terreinen, het hemelwater op daken en de koelwaterspui. De laatste twee stromen worden geloosd op het oppervlaktewater van het Hollandsch Diep. Deze stromen hebben een gering milieu-effect en worden in dit verslag verder niet behandeld. Het bedrijfsafvalwater en het potentieel vervuild regenwater dat op de wegen en losborden van het terrein terecht komt, loost SNB via het riool. Na behandeling in de rioolwaterzuivering van het waterschap komt het uiteindelijk terecht als schoon water in de Westerschelde.

Bedrijfsafvalwater

De emissies van bedrijfsafvalwater kunnen in twee groepen worden opgesplitst. De eerste groep bestaat uit stikstofemissies en chemisch zuurstofverbruik (CZV). Het CZV-deel bestaat uit biologisch afbreekbare stoffen (bijvoorbeeld vetzuren) die in de rioolwaterzuivering eenvoudig worden afgebroken. Samen met de stikstofemissies kwam dit deel in de afgelopen jaren ongeveer overeen met de vuilvrucht van 10.000 reguliere huishoudens. De andere emissiegroep bevat milieu-bezwarende componenten als zware metalen, PAK (polycyclische aromatische koolwaterstoffen) en EOX (extraheerbare organische halogeenverbindingen).

Door wijzigen luchtvermaat in de ovens is een aanzienlijke afname gerealiseerd van N₂O emissie

Het kan een stuk zuiniger

Het terugbrengen van energieverbruik in de afvalwaterzuivering staat hoog op de agenda van waterschappen. Dat heeft ook gevolgen voor SNB. Henri Maas van waterschap Brabantse Delta en Leon Korving van SNB in gesprek over een bundeling van krachten.

Het energieverbruik bij de zuivering van afvalwater moet fors omlaag. Dat hebben de Nederlandse waterschappen in 2008 met elkaar afgesproken door het MJA3-convenant te ondertekenen. Dit akkoord tussen rijksoverheid, provincies en meer dan twintig brancheorganisaties heeft als doel om 30 procent minder energie te verbruiken over de periode van 2005 tot 2020. Maar dergelijke milieumaatregelen zijn ook van invloed op de bedrijfsvoering van SNB.

Genoeg mogelijkheden

Henri Maas is adviseur energiemangement en procesautomatisering bij Waterschap Brabantse Delta. Als voormalig voorzitter van het landelijke MJA3-actieteam was hij nauw betrokken bij de aanloop naar deelname van de waterschappen aan dit energiebesparende project. 'Er zijn in waterschapslaan allerlei bewegingen om zuiniger met energie om te springen,' zegt Maas. 'We hebben in het kader van MJA3 een lijst met potentiële maatregelen opgesteld die waterschappen kunnen nemen om aan de doelstellingen te voldoen. Er zijn genoeg mogelijkheden. Vergisten van slib is een populaire methode die steeds verder wordt geoptimaliseerd. Maar door steeds meer biogas uit slib te halen, heeft dit op termijn wel gevolgen voor de slibkwaliteit en de procesvoering van SNB.'

*"Je kunt energie
maar één keer uit
afvalwater halen."*

Kritisch punt

'Het punt is dat je energie maar één keer uit afvalwater kunt halen,' aldus Leon Korving, manager proces en milieu bij SNB. 'De energie die waterschappen door slibvergisting uit afvalwater halen, lopen we hier dus mis. Gelukkig hoeft slibvergisting ons proces niet direct te verstoren. In de huidige situatie houden we genoeg energie over om stoom te maken waarmee we het slib voldoende kunnen drogen voor de verbranding. Bovendien verdien je over de hele keten op dit moment meer aan de energierugwinning via slibvergisting. Maar je bereikt op een gegeven moment wel een kritisch punt. Als er te veel wordt vergist, hebben wij te weinig energie om het slib te drogen. Dan moeten we dus gaan bijstoken. Bovendien zorgt vergisting voor minder slibaanvoer. Met als gevaar dat de installatie stil komt te staan. Dat brengt extra kosten met zich mee.'

Eén plaatje

'Bij waterschappen leeft steeds meer het besef dat het belangrijk is om samen met SNB te kijken naar de beste manier om energie te besparen,' zegt Maas. 'Een pluspunt is dat de energiebesparingen bij SNB ook meetellen voor de MJA3-doelstellingen van de waterschappen. Des te meer reden om samen na te denken over de weg die we moeten bewandelen.'

'Wij willen daarom nauw betrokken zijn bij op handen zijnde slibgistingprojecten en we dragen bij aan slibgistingstudies,'

reageert Korving. Op die manier kunnen we op tijd uitrekenen welke gevolgen slibvergisting voor SNB heeft en welke verwerkingscapaciteit er daardoor vrijkomt. We moeten kijken waar elke geïnvesteerde euro milieutechnisch en financieel het meest rendement oplevert. En welke terugverdientijd is acceptabel? Daar wil SNB over meedenken.'

Maas: 'Er zijn allerlei energiemaatregelen die het milieu ten goede komen, maar onderlinge afstemming is daarbij noodzakelijk. Iedereen heeft nu nog een eigen invalshoek bij het bedenken van de beste oplossing. Straks moet dat één plaatje worden, zodat we zaken op dezelfde manier gaan bekijken, waarderen en met elkaar kunnen vergelijken. Daar worden het milieu en alle partijen beter van.'

Henri Maas
Adviseur energiemangement
en procesautomatisering bij
Waterschap Brabantse Delta

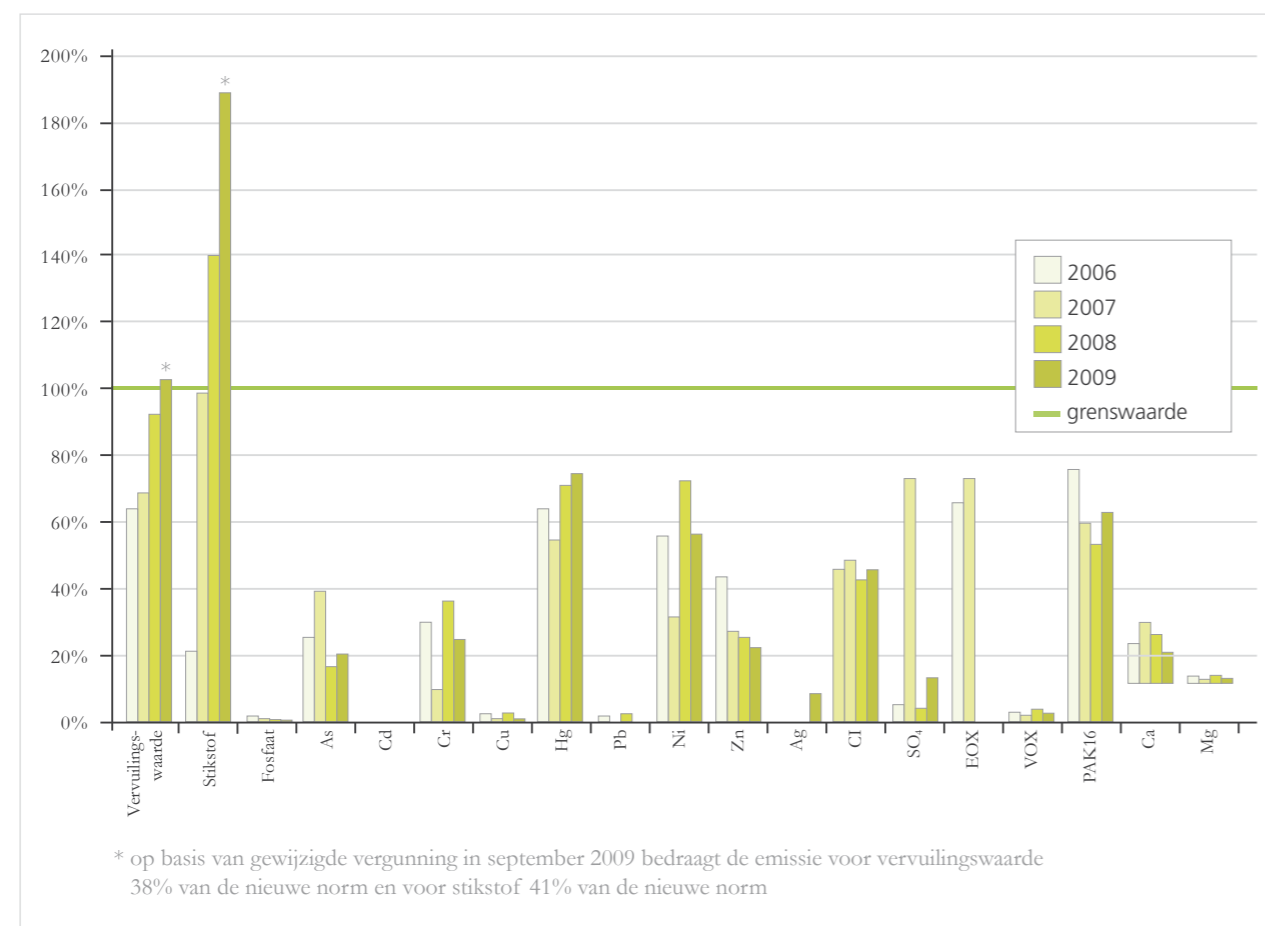
Leon Korving
Manager proces en
milieu SNB

Korving kwam in 2000 bij SNB werken. Hij is lid van het managementteam en verantwoordelijk voor procestechnologie en milieuzaken.

De tabel emissies afvalwater geeft een vergelijking van de emissies voor de verschillende componenten in vergelijking met voorgaande jaren en ten opzichte van de normeringen in de lozingsvergunning van SNB. In de tabel is de normering aangehouden die gold tot en met september 2009. De figuur laat zien dat de meeste emissies ruim voldoen aan de normstelling, maar dat SNB moeite had om te voldoen aan de normeringen voor stikstof en vervuilingsswaarde.

Emissies afvalwater (in % van grenswaarde)

Wijziging in Wvo vergunning maakt het mogelijk stripperinstallatie deels uit te zetten

In september 2009 is een wijziging van de lozingsvergunning van kracht geworden waardoor SNB de mogelijkheid krijgt om minder stikstof in haar stripperinstallatie te verwijderen door deze installatie maar gedeeltelijk in te zetten. Als gevolg van deze wijziging zijn de normeringen voor stikstof en vervuilingsswaarde verruimd en kan SNB nu voldoen aan de normering in haar vergunning.

Onderzoek optimalisatie afvalwaterketen

De verruiming van de lozingsvergunning is het resultaat van een onderzoek dat SNB in 2008 samen met Waterschap Brabantse Delta heeft uitgevoerd naar een ketenintegrale aanpak voor de behandeling van afvalwater. Het afvalwater van de slibverbrandingsinstallatie bevat veel stikstof. Als SNB het water onbehandeld zou afvoeren, zou SNB verantwoordelijk zijn voor 20 procent van alle stikstof die de RWZI van het waterschap verwerkt. Twee strippers zijn in staat 90 procent van het stikstof uit het water te halen en dit te verwerken tot een ammoniakwateroplossing. Een deel van dat ammoniakwater kan SNB zelf gebruiken om de NO_x-emissie van de ovens te reduceren en deels kan SNB het meeverbranden. Het overschot moet echter extern worden verwerkt tegen hoge kosten. Ook zijn voor het strippen van stikstof dure en milieuvriendelijke chemicaliën als zoutzuur en natronloog nodig. Daarbij komt dat in dit proces veel stoom wordt toegepast die SNB ook kan inzetten voor het opwekken van energie.

Uit onderzoek is gebleken dat de RWZI stikstof in afvalwater goedkoper en duurzamer kan afbreken dan de strippers, zonder dat dit leidt tot schadelijke neveneffecten. SNB heeft in 2009 daarom op basis van een tijdelijke, nieuwe vergunning vanaf september een stripper buiten werking gesteld. Hierdoor zijn de stikstofemissies en daarmee ook de vervuilingsswaarde in het afvalwater fors toegenomen. Vanwege de hogere vervuilingsswaarde moet SNB meer belasting (verontreinigingsheffing) betalen, maar dit wordt gecompenseerd door een besparing op natronloog, zoutzuur, energie en de afvoer van ammoniakwater. Hierdoor is deze maatregel voor SNB kostenneutraal, maar ontstaat er een financieel voordeel voor het waterschap.

Als alternatief voor de stripperinstallatie of de zuivering in de RWZI zijn in 2009 op pilot-schaal ook twee biologische zuiveringstechnieken getest die op een efficiënte wijze stikstof uit afvalwater verwijderen. Het gaat om de innovatieve technieken Sharon en Anammox. SNB en Waterschap Brabantse Delta gaan in 2010 op basis van de resultaten van deze testen en de ervaringen van het gedeeltelijk inzetten van de stripperinstallatie bekijken wat de duurzaamste techniek is als optimale oplossing voor de gehele afvalwaterketen.

Incidenten

In het voorjaar van 2009 heeft SNB gedurende een maand geen slib verwerkt van Waterschap Brabantse Delta. De reden hiervoor was een verstoord nitrificatieproces bij de rioolwaterzuiveringsinstallatie van het waterschap in Bath.

Gezamenlijk onderzoek SNB en Waterschap Brabantse Delta naar afvalwatersituatie bij SNB

Onderzoek wordt afgerond in 2010. Doel optimale oplossing voor gehele afvalwaterketen

De stagnatie werd veroorzaakt door een onbekende lozing op de riolering. De lozing heeft de bacteriën die het nitrificatieproces verzorgen verstoord. Als gevolg van de mogelijke consequenties voor de kwaliteit van het slib leidde dit er uiteindelijk toe dat SNB een maand lang geen slib van de zuivering in Bath heeft verwerkt.

Omdat SNB bedrijfsafvalwater naar de RWZI in Bath afvoert, zijn bij onderzoek naar de herkomst van de problemen ook bij SNB monsters van het afvalwater genomen. Hieruit is gebleken dat het afvalwater van SNB een samenstelling heeft die sterk remmend is voor het nitrificatieproces. Het waterschap oordeelde vervolgens dat SNB hierdoor haar lozingsvergunning overtrad.

Vrij snel heeft SNB echter kunnen aantonen dat de afvalwaterlozing van SNB niet de oorzaak was van de problemen op de zuivering Bath en dat het slib van Bath voldeed aan de acceptatiecriteria van SNB. Dit onderzoek liet verder ook zien dat het SNB-afvalwater altijd al een remmende werking op nitrificatie heeft gehad. De samenstelling van het afvalwater is inherent aan het bedrijfsproces. SNB heeft inmiddels laboratoriumtests laten uitvoeren waaruit blijkt dat de remmende stoffen goed biologisch afbreekbaar zijn en waarschijnlijk afbraakproducten zijn van rottingsprocessen in het slib dat door SNB verwerkt wordt. Deze eigenschap heeft daardoor geen gevolgen voor het functioneren van de rioolwaterzuivering. Wel wordt deze eigenschap een extra aandachtspunt voor het afvalwaterketenonderzoek dat SNB momenteel samen met het waterschap uitvoert.

Milieubeschermingsmaatregelen

In de afgelopen jaren is regelmatig een hoog gehalte onopgeloste delen aangetroffen in het hemelwater dat via de wegen op het terrein van SNB valt. Uit eerder onderzoek is al gebleken dat slibmorsingen hiervan de oorzaak zijn. Naast scherper toezicht op het voorkomen van de slibmorsingen, moet de aanleg van een bodempassage in combinatie met een zandfilter de oplossing bieden. Het zandbed vangt de ernstigste verontreinigingen op. Daarna wordt het hemelwater over een vloeiveld geleid, de eigenlijke bodempassage. Hier zakt het water langzaam de bodem in. Deze techniek – in woonwijken bekend onder de naam wadi's – zuivert het water zo goed dat het niet meer naar de rioolwaterzuiveringsinstallatie hoeft te worden getransporteerd. Een deel van het regenwater wordt in de nieuwe situatie in de bodem geïnfiltreerd. Het overschot wordt via een drainage onder het vloeiveld op de sloot op de Middenweg bij SNB geloosd.

De bodempassage krijgt een oppervlakte van circa 270 m² en zal grotendeels aan het oog worden onttrokken door plantengroei. In 2010 wordt met de aanleg gestart.

Afvalwater SNB zorgt niet voor remmende werking bij RWZI

SNB werkt aan aanleg bodempassage voor het filteren van afvalwater

Hergebruik reststoffen

De belangrijkste reststof van SNB is de vliegias die overblijft na de verbranding van slib. In 2009 produceerde SNB – net als in 2008 – 89 kg vliegias per ton verwerkte slibkoek, overeenkomend met ongeveer 36.000 ton op jaarbasis. SNB kan dit vliegias volledig nuttig hergebruiken. Het leeuwendeel (2009: 76%) wordt gebruikt als vulstof voor de productie van asfalt. Daarnaast wordt een deel (2009: 17%) ingezet als vulmateriaal in een zoutmijn in Duitsland. Ten opzichte van voorgaande jaren is de afzet naar Duitsland fors afgenomen ten gunste van de toepassing als vulstof in asfalt. SNB heeft in 2009 opnieuw veel energie gestoken in het zoeken naar mogelijkheden om een deel van de vliegias in te zetten voor de terugwinning van fosfaat. In 2009 werd in de eerste maanden ook as geleverd aan een fosforproducent in Nederland als grondstof voor de productie van fosfor (7%). Vanwege onverwachte emissies in het productieproces van deze fabriek is in mei 2009 de inzet van slibverbrandingsas uit voorzorg stopgezet. SNB verwacht in 2010 weer as te kunnen leveren voor de productie van fosfor.

Hergebruik fosfaat

Samen met haar klanten zoekt SNB voortdurend naar mogelijkheden om de slibkwaliteit aan te passen, zodat er meer slib kan worden ingezet voor de recycling van fosfaat. Deze afzetroute is belangrijk omdat het einde van de wereldvoorraad fosfaat snel in zicht komt. De levering van ijzerarme slibverbrandingsas aan de hierboven genoemde fosforproducent heeft van juli 2008 tot en met mei 2009 plaatsgevonden. Er werd 5.771 ton ijzerarme slibverbrandingsas ingezet voor de productie van fosfor. Dit asvolume komt overeen met 565 ton fosfaat, ofwel de jaarlijkse fosfaatproductie van circa 1,3 miljoen mensen. Dit is grofweg vergelijkbaar met de fosfaatproductie van alle inwoners van Amsterdam en Rotterdam samen.

Fosfaat kent verschillende toepassingen, onder meer in voedingsmiddelen, farmaceutische producten, als brandwerend materiaal en als reinigingsmiddel. De landbouw eist echter het grootste deel van de fosfaatvoorraad op, zo'n 80 procent. Fosfaat is samen met kalium en stikstof het derde bestanddeel van kunstmest. De toevoeging van kunstmest op fosfaatarme gronden is noodzakelijk om het verbouwen van gewassen mogelijk te maken. Een tekort aan fosfaat of een uitputting van de voorraad zal leiden tot ernstige voedseltekorten.

SNB zoekt naar verdere mogelijkheden van fosfaat terugwinning

Het samenwerkingsproject met de Oostenrijkse partner om uit slibverbrandingsas teruggewonnen fosfaat te gebruiken als kunstmestbestanddeel bevindt zich inmiddels in een vergevorderd stadium. In 2010 zal SNB in Oostenrijk in een proef 100 ton slibverbrandingsas laten omzetten in hoogwaardige kunstmest. Deze kunstmest zal SNB dan ook gebruiken om deze in Nederland erkend te krijgen als kunstmest. In Oostenrijk en Duitsland is deze mest al erkend.

In 2009 heeft SNB een Belgisch bedrijf opdracht gegeven om een haalbaarheidsstudie uit te voeren naar de productie van fosforzuur uit slibverbrandingsas. De eerste resultaten zijn positief. Bovendien biedt deze techniek ook kansen voor hergebruik van het aluminium en ijzer in de as. Deze kunnen worden teruggewonnen als zouten die weer in de rioolwaterzuivering kunnen worden ingezet voor het binden van fosfaat. Meer onderzoek is nodig om de waarde van dit traject te vergelijken met andere vormen van fosfaatrecycling. Ook een Zweeds bedrijf heeft SNB laten weten kansen te zien in de winning van hoogwaardige fosfaatproducten uit slibverbrandingsas.

Om het draagvlak voor fosfaatrecycling te vergroten en het thema meer bekendheid te geven, lanceerde SNB in 2009 de websites www.fosfaatrecycling.nl en www.phosphaterecovery.com. SNB merkt – mede als gevolg van deze initiatieven – dat steeds meer partijen die zich bezig houden met fosfaathergebruik SNB als een belangrijke partner beschouwen.

Overige reststoffen

In volume is de productie van vliegashoudende reststof de belangrijkste reststof. Daarnaast ontstaan er ook nog andere reststoffen als bedzand, indampzout en beladen adsorbens. Met uitzondering voor het beladen adsorbens worden deze reststoffen nuttig toegepast. Inclusief de vliegashoudende reststof kon SNB in 2009 98,8 procent van alle reststoffen weer nuttig toepassen. Omdat er voor beladen adsorbens geen nuttige toepassing is, probeert SNB deze reststof weer zo veel mogelijk mee te verbranden met het slib. In 2009 bedroeg de productie van deze 'bijproducten' 39 kg per ton verwerkte droge stof in het slib. In 2008 bedroeg deze productie 38 kg per ton droge stof. Deze geringe stijging is vooral het gevolg van een beperkte toename van de bedzandproductie die mogelijk het gevolg is van de gedeeltelijke inzet van krijt in plaats van kalk in de ovens voor de binding van zwaveldioxide.

Ook de lagere luchtvermaat op de ovens die SNB vanaf september hanteert, kan leiden tot een iets grotere bedzandproductie. Wel is er in 2009 duidelijk minder (circa 50%) beladen adsorbens gemaakt. Dit komt door een lagere verversingsgraad op de doekenfilters in combinatie met een hoger aandeel meeverbranding op de ovens.

Doelstellingen 2010

Doelstellingen 2010

	Eenheid	Realisatie 2009	Doelstelling 2010
Lucht: verlagen N ₂ O emissie	mg/Nm ³	155	110
Lucht: verlagen zuur NO _x /NH ₃ emissie	zuurequivalenten	55	65
Lucht: overige emissies	mg/Nm ³	Gelijk aan 2008	Gelijk aan 2009
Water: overschrijding vergunningsnormen	aantal	5	0
Reststoffen: nuttige toepassing	% totaal	98,8	98
Reststoffen: fosfaathergebruik	% asvolume	7,2	5

SNB heeft in 2009 website gelanceerd om meer bekendheid te geven aan fosfaat terugwinning

Sociaal

SNB is een relatief kleine organisatie die zich onderscheidt door een grote betrokkenheid van medewerkers bij het bedrijf en bij elkaar. De platte organisatiestructuur zorgt voor korte communicatielijnen. Hierdoor kan elke medewerker zichtbaar bijdragen aan de resultaten van de organisatie en meedenken over het beleid en de manier van werken. In 2009 was er in het bijzonder aandacht voor de verdere concretisering van het P&O-beleid van SNB. In dit hoofdstuk lichten we een aantal recente ontwikkelingen toe.

Realisatie doelstellingen 2009

	Eenheid	Doelstelling	Realisatie	Beoordeling
Ziekteverzuim	%	< 3	3,4	○
Ongevallenindex IF	-	< 20	9	●

● = doelstelling behaald ○ = doelstelling niet behaald

P&O-beleid

Arbeidsvoorwaarden

In 2009 heeft SNB samen met de OR gewerkt aan een verdere ontwikkeling van het P&O-beleid. Op de deelreinen arbeidsvoorwaarden en opleidingsbeleid is hier concreet invulling aan gegeven. Vergelijkingen met bedrijven die actief zijn in soortgelijke sectoren als SNB hebben aangetoond dat SNB marktconforme arbeidsvoorwaarden heeft. Dit strookt met de wens van SNB om zich als attractieve werkgever te profileren.

Project levensfase

Ook op het terrein van levensfasebeleid heeft SNB in 2009 stappen ondernomen. SNB streeft ernaar om een organisatie te zijn die zowel voor werkgever als werknemer in alle levensfasen attractief is. Daarin ziet SNB zowel een rol voor de werkgever als voor de werknemer weggelegd. Samen met werkgeversvereniging AWWN heeft de afdeling P&O gekeken waar de kansen en knelpunten liggen voor SNB. Dit heeft de richting bepaald voor het zoeken naar passende oplossingen en verbetermogelijkheden op het gebied van levensfasebeleid. Naar verwachting zal in 2010 een inventarisatie onder het personeel worden gehouden over levensfasebeleid en zal verdere besluitvorming plaatsvinden.

SNB werkt aan levensfasebeleid

Ondernemingsraad

De OR is in 2009 nadrukkelijk betrokken geweest bij de ontwikkeling van het nieuwe P&O-beleid. Dankzij de oprichting van een werkgroep met vertegenwoordiging door leden van de OR is er veel draagvlak gecreëerd voor toekomstige ontwikkelingen op het gebied van P&O.

Ontwikkeling van personeel

Opleidingsbeleid

SNB heeft in 2009 nadrukkelijk ingezet op de verdere ontwikkeling van haar medewerkers. Er is meer budget voor het volgen van een breder palet aan opleidingen. De leidinggevenden stimuleren de medewerkers actief om te investeren in hun persoonlijke ontwikkeling en maken concrete afspraken op het gebied van opleiding en coaching. Omdat SNB een platte organisatiestructuur heeft, zijn de mogelijkheden voor verticale doorstroming beperkt. SNB promoot daarom de ontwikkeling binnen de eigen functie. Een andere optie is horizontale doorstroming. In dat kader biedt SNB medewerkers die de ambitie hebben om bijvoorbeeld operator te worden – mits aan bepaalde voorwaarden wordt voldaan – de gelegenheid om daartoe een passend loopbaanpad te volgen.

SNB introduceert nieuw opleidingsbeleid

Interne opleiding operators

De afdeling procesvoering is verantwoordelijk voor het aansturen van de slibverbrandingsinstallatie. Over het algemeen duurt het een jaar voordat een operator de installatie in voldoende mate doorgrondt om volledig te kunnen worden ingezet. SNB heeft in 2009 een intensief opleidingstraject opgezet om een groep van zeven nieuwe operators in een periode van 6 maanden alle theoretische bagage en ondersteuning te geven om zo snel mogelijk als volwaardig operator te kunnen opereren. De opleiding is zeer succesvol afgerond.

Borgen Proces- en Competentiemanagement

In vervolg op het succesvol doorlopen Proces- en Competentiemanagementtraject (PCM) is reeds in 2008 besloten tot een vervolgentraject dat zich richt op het borgen van de resultaten van PCM. In het kader van deze borging zijn in 2009 de volgende activiteiten uitgevoerd:

Vertaling van PCM resultaten naar onder andere doelstellingen en competenties op functieniveau

- Het vastleggen van resultaatgebieden, doelstellingen en competenties per functie in nieuwe functiebeschrijvingen.
- Het maken van een vertaalslag van doelstellingen en competenties naar de alledaagse praktijk van leidinggevenden en medewerkers.
- De integratie van doelstellingen en competenties in een vernieuwde gesprekscyclus.

Het vervolgtraject is daarmee in grote lijnen afgerond. SNB verwacht in 2010 instemming van de OR te krijgen en tot implementatie van de vernieuwde gesprekscyclus te kunnen overgaan.

Werkgelegenheid

Eind 2009 waren er 53 medewerkers in vaste dienst bij SNB. Het gemiddeld aantal medewerkers nam toe doordat in 2008 sprake was van een verloop van circa 20 procent. Begin 2009 was de formatie weer volledig ingevuld. Daarna is het verloop sterk afgenomen tot ongeveer 4 procent. Twee medewerkers hebben SNB in 2009 verlaten. Een van hen vanwege het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd.

Gemiddeld aantal medewerkers

	2009	2008	2007
Management en staf	9,9	8,3	9,0
Technische Dienst	15,8	15,3	15,0
Procesvoering	27,7	26,0	25,9
Totaal	53,4	49,6	49,9

Promotie procesindustrie

SNB verwacht op lange termijn een aanhoudende krapte op de arbeidsmarkt. De belangrijkste oorzaak is de vergrijzing van het personeelsbestand in de sector Chemie. Hierdoor ontstaat er in de toekomst een grote behoefte aan technisch personeel – ook bij SNB. SNB heeft zich om die reden in maart 2009 aangesloten bij het Platform Procestechniek Zeeland West Brabant (PZW). Dit samenwerkingsverband van bedrijven en onderwijsinstellingen heeft als doel de instroom van jongeren in de procestechnische opleidingen te vergroten. Zo hoopt SNB toekomstige personeelstekorten tijdig te kunnen ondervangen. Ook biedt dit platform SNB de mogelijkheid zich als potentiële werkgever te profileren onder jongeren.

Stage

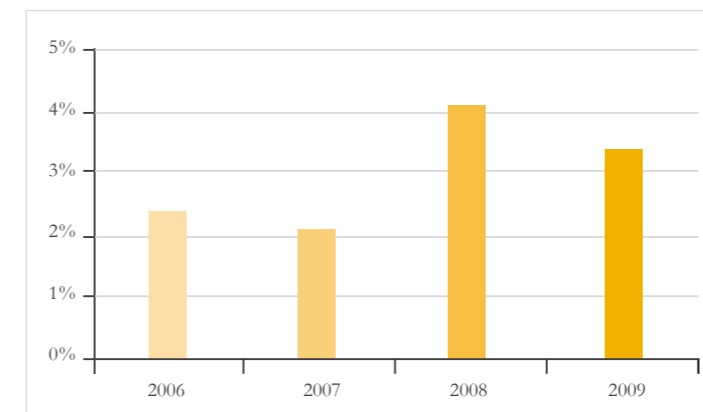
SNB wil jongeren niet alleen interesseren voor een opleiding in de procestechniek, maar hen ook de gelegenheid bieden om praktijkervaring op te doen. SNB stelt daartoe vijf stageplaatsen per jaar beschikbaar voor jongeren die een opleiding in de procestechniek volgen. In 2009 zijn drie stageplaatsen gerealiseerd.

Gezondheid en welzijn

Over 2009 kende SNB een ziekteverzuim van 3,4 procent. Het percentage ligt boven de doelstelling van 3 procent, maar duidelijk onder het gemiddelde van de bedrijfstak en lager in vergelijking met 2008. In 2008 was sprake van een verzuim van 4,1 procent.

Ziekteverzuim in 2009 ligt hoger dan de doelstelling van SNB, maar lager in vergelijking met 2008 en de bedrijfstak

Ontwikkeling ziekteverzuim

Risico Inventarisatie en Evaluatie

In 2009 heeft SNB een Risico Inventarisatie en Evaluatie (RI&E) uitgevoerd. Deze inventarisatie is een update van de RI&E die voor het laatst in 2005 werd gehouden. Er is specifiek aandacht besteed aan de factoren geluid, gevaarlijke stoffen en algemene arbeidsomstandigheden. De rapportage wordt begin 2010 verwacht. Op grond van de uitkomsten zal SNB een Plan van Aanpak opstellen en een Periodiek Arbeidsgeneeskundig Onderzoek (PAGO) uitvoeren.

Ongevallen

In 2009 hebben zich vier ongevallen voorgedaan waarvan één ongeval met verzuim. De ongevallen zonder verzuim hebben niet geleid tot ernstig letsel. Het ongeval met verzuim betrof een medewerker die een kleine hoeveelheid salpeterzuur in de ogen heeft gekregen. Door adequaat optreden van collega's en artsen heeft deze medewerker geen blijvend letsel opgelopen.

Naar aanleiding van het ongeval is besloten de onderhoudswerkwijze aan te passen om in de toekomst de kans op een dergelijk ongeval te minimaliseren. Ook is de toedracht van het ongeluk uitvoerig onderzocht. Op basis hiervan is opnieuw duidelijk geworden hoe groot het belang is van het dragen van de juiste persoonlijke beschermingsmiddelen. De voorschriften voor het gebruik van beschermingsmiddelen zijn verduidelijkt.

SNB leert van ongevallen

Doelstellingen 2010

Doelstellingen 2010

	Eenheid	Realisatie 2009	Doelstelling 2010
Ziekteverzuim	%	3,4	< 3
Ongevallenindex IF	-	9	< 20

'SNB zit vol aan tafel'

Waterschappen moeten goedkoper en innovatiever gaan werken. Ook SNB kan hieraan een bijdrage leveren. SNB-aandeelhouders Peter Glas en Piet Beltman bespreken nieuwe uitdagingen en de rol daarin voor SNB.

Er is werk aan de winkel voor de waterschappen. Zowel op het gebied van innovatie als financieel wordt er veel van hen verwacht in de komende jaren. De actie Storm van de Unie van Waterschappen leidt ertoe dat de waterschappen volgend jaar al over de hele breedte een bezuiniging moeten laten zien van 100 miljoen euro. 'Een moeilijke opgave, maar niet onmogelijk,' meent Peter Glas, watergraaf bij Waterschap De Dommel en voorzitter van de Unie van Waterschappen. 'In de afvalwaterketen valt nog veel te besparen. Bijvoorbeeld in samenwerking met gemeenten. Nu heb je te maken met een lappendeken aan kennis, informatie, onderhoud en investeringen. Dat kan veel efficiënter. Maar ook SNB is in de zoektocht naar besparing en vernieuwing een belangrijke partner en zit wat mij betreft vol aan tafel.'

Afvalwater als grondstof

Beltman, dagelijks bestuurder van Waterschap Aa en Maas, deelt die mening. 'Ook in de afvalwaterketen zien we mogelijkheden.

De innovatieve ontwikkelingen zoals die bij SNB plaatsvinden, leveren een belangrijke bijdrage aan de beoogde besparingen en innovatie.'

Het veranderde denken over afvalwater heeft daaraan een niet geringe bijdrage geleverd. Beltman: 'We zien afvalwater al lang niet meer uitsluitend als afval, maar als grondstof. Je hoeft immers geen profeet te zijn om te zien dat de ontwikkeling rondom grondstoffen straks een keer vastloopt. Voldoende reden dus om te zoeken naar vernieuwing. Wat SNB doet met fosfaatterugwinning is wat dat betreft een aantrekkelijke smaakmaker.'

Innovatiekracht

Op het gebied van innovatie ligt nog veel potentiële terreinwinst. Glas: 'Besparen betekent soms eerst investeren in nieuwe ontwikkelingen.' Beltman licht toe: 'Waterschappen besteden nu ongeveer een kwart procent van de begroting

aan het werken aan innovaties, terwijl het doel 2,5 tot 5 procent is. SNB kan een belangrijke bijdrage leveren aan het op gang houden van de innovatiekracht. Slimme investeringen kunnen ruimschoots worden terugverdiend. Dat zie je ook al gebeuren bij waterschappen die erin slagen om thermische en chemische energie uit water te halen en te gebruiken voor het zuiveringsproces. We streven ernaar dat alle zuiveringen uiteindelijk in hun eigen energiebehoefte kunnen voorzien.'

Slim investeren

'Het is belangrijk dat je in de totale keten van water en afval de kringloop gaat sluiten,' stelt Glas. 'Afval wordt weer input, het is het cradle-to-cradle-principe. Vroeger zagen we SNB als the end of the line. Nu mogen waterschappen geen investeringen doen zonder de totale keten in ogenschouw te nemen. Het is dus ondenkbaar dat SNB daarin niet wordt gekend. Het kan niet zo zijn dat wij hier een dubbeltje verdienen, terwijl je

aan het eind een kwartje kwijtraakt en SNB met de gebakken peren blijft zitten.'

Beltman knikt instemmend: 'We moeten samen op zoek gaan naar mogelijkheden om de keten te optimaliseren en innovaties rondom de keten naar ons toe halen. Het is belangrijk dat we slim investeren en kritisch kijken naar de manier waarop we de organisatie van de waterschappen inrichten. Groter worden is geen doel op zich, maar er zijn veel veranderingen mogelijk die ons economisch en op het gebied van innovatie in een betere positie kunnen brengen.'

"We moeten samen op zoek gaan..."

Peter Glas
Watergraaf bij Waterschap De Dommel en voorzitter van de Unie van Waterschappen

Waterschap De Dommel is aandeelhouder van SNB. Peter Glas meent dat er voldoende mogelijkheden zijn om de afvalwaterketen een stuk efficiënter te maken.

Piet Beltman
Dagelijks bestuurder Aa en Maas

Waterschap Aa en Maas is aandeelhouder bij SNB. Beltman ziet SNB als een belangrijke speler in de zoektocht naar innovatieve ontwikkelingen voor de afvalwaterketen.

Financieel

Realisatie financiële doelstellingen

	Eenheid	Doelstelling	Realisatie	Beoordeling
Resultaat volgens jaarrekening	€	0	(14.848.000)	○

● = doelstelling behaald ○ = doelstelling niet behaald

Resultaat 2009 wordt sterk beïnvloed door vorming voorziening Switch Transaction

De jaarrekening 2009 sluit met een nadelig resultaat van € 14.848.000. Dit negatief resultaat is voornamelijk ontstaan door het vormen van een voorziening voor de Switch Transaction alsmede door het op een andere wijze verantwoorden van de premies uit deze transactie. In het vervolg van dit jaarverslag wordt deze transactie nader toegelicht. Als alle effecten van deze transactie buiten beschouwing worden gelaten dan heeft SNB een positief resultaat behaald over 2009 van € 1.801.000 ten opzichte van de begroting. In onderstaande tabel is dit nader uitgewerkt door een vergelijking te maken met de begroting. In de begroting is nog uitgegaan van een jaarlijkse verwerking van de premies uit de Switch Transaction als baten.

Effect Switch Transaction op begroting

	Werkelijk 2009
(Bedragen x 1.000)	€
Begroot resultaat	0
Mutatie voorziening Switch Transaction	(14.837)
Wijziging verwerking premies Switch Transaction	(1.812)
Effect Switch Transaction op begroting	(16.649)
Resultaat volgens winst- en verliesrekening	(14.848)
Positief resultaat ten opzichte van begroting	1.801

Verklaring positief resultaat ten opzichte van begroting

	2009
(Bedragen x 1.000)	€
Netto-omzet aandeelhouders	(273)
Netto-omzet vaste externe klanten	233
Netto-omzet incidentele externe klanten	912
Overige bedrijfsopbrengsten	16
Kosten van energie, rest- en hulpstoffen	238
Transport- en opslagkosten	169
Personeelskosten	23
Afschrijvingen minus gerealiseerde herwaardering	22
Onderhoudskosten	380
Overige bedrijfskosten	(15)
Financiële baten en lasten excl. Switch Transaction	96
Positief resultaat ten opzichte van begroting	1.801

Toelichting op financiële prestaties

Netto-omzet omhoog

De netto-omzet van de aandeelhouders is afgestemd op de begrote kosten. De omzet is echter lager door een lagere slibaanvoer. Naast deze omzet wordt omzet gegenereerd uit de verwerking van slib voor klanten/niet-aandeelhouders. Deze omzet is hoger uitgevallen dan begroot, hoofdzakelijk doordat incidenteel slib verwerkt kon worden. In totaal ging het om circa 16.600 ton.

Kosten van energie, rest- en hulpstoffen

De energiekosten zijn in 2009 nagenoeg gelijk aan de kosten over 2008 maar € 276.000 onder de begroting. De kosten van elektriciteit konden in de hand gehouden worden door een stabilisering van het verbruik. Ten opzichte van 2008 is circa 192.000 m³ (32%) minder gas verbruikt waarmee de stijging van de gasprijs in 2009 kon worden gecompenseerd.

Gewijzigde lozings situatie heeft positieve invloed op verbruik chemicaliën

De kosten van hulpstoffen zijn in 2009 licht gedaald door een verlaging van het verbruik van NaOH (natriumhydroxide) en HCl (zoutzuur) vanaf september. In verband met de gewijzigde lozingsvergunning heeft SNB een deel van de stripperinstallatie uitgezet waardoor het verbruik van deze chemicaliën is afgenomen. De kosten liggen € 152.000 onder de begroting door het lager verbruik en meevalende inkooprijzen.

De kosten van reststoffen zijn ten opzichte van 2008 licht gestegen. Ten opzichte van de begroting stegen de kosten met € 190.000. Dit heeft voornamelijk te maken met een toename van de verontreinigingsheffing in verband met de gewijzigde vergunnings situatie. Deze toename wordt echter volledig gecompenseerd door de afname van het verbruik van chemicaliën.

Transportkosten

De transportkosten zijn ten opzichte van 2008 toegenomen in verband met een nieuw transportcontract dat in 2009 van kracht is geworden en door het overnemen van het transport van Waterschap Regge en Dinkel dat in 2009 als nieuwe aandeelhouder is toegetreden. De kosten vallen lager uit dan begroot omdat minder slib vanuit de aandeelhouders is aangevoerd dan werd verwacht.

Afschrijvingen

Met ingang van 2009 vindt de waardering van de vaste activa van SNB plaats op basis van actuele waarde. Dit houdt in dat de afschrijvingskosten ook op deze waarde is gebaseerd waardoor het lijkt of de afschrijvingen hoger uitvallen dan was begroot. Als echter rekening wordt gehouden met de gerealiseerde herwaardering over 2009 dan liggen de kosten nagenoeg in lijn met de begroting.

Onderhoudskosten

Het onderhoudsbeleid van SNB is inmiddels volledig ingericht op Reliability Centered Maintenance (RCM). Hierbij is het preventief onderhoud zodanig ingericht dat een optimale balans wordt gevonden ten aanzien van risico's op beschikbaarheid, kosten, veiligheid en milieu. Nader onderzoek moet uitwijzen hoe het preventief onderhoud gelijkmatiger over de jaren kan worden verdeeld. Dit zorgt voor een meer constante beschikbaarheid van de SVI en een gelijkmatigere verdeling van de onderhoudskosten over de jaren. Een nadere afstemming met de financiële begroting van SNB moet dientengevolge ook worden gerealiseerd.

Afstemming onderhoudsbeleid en financiële begroting is nodig

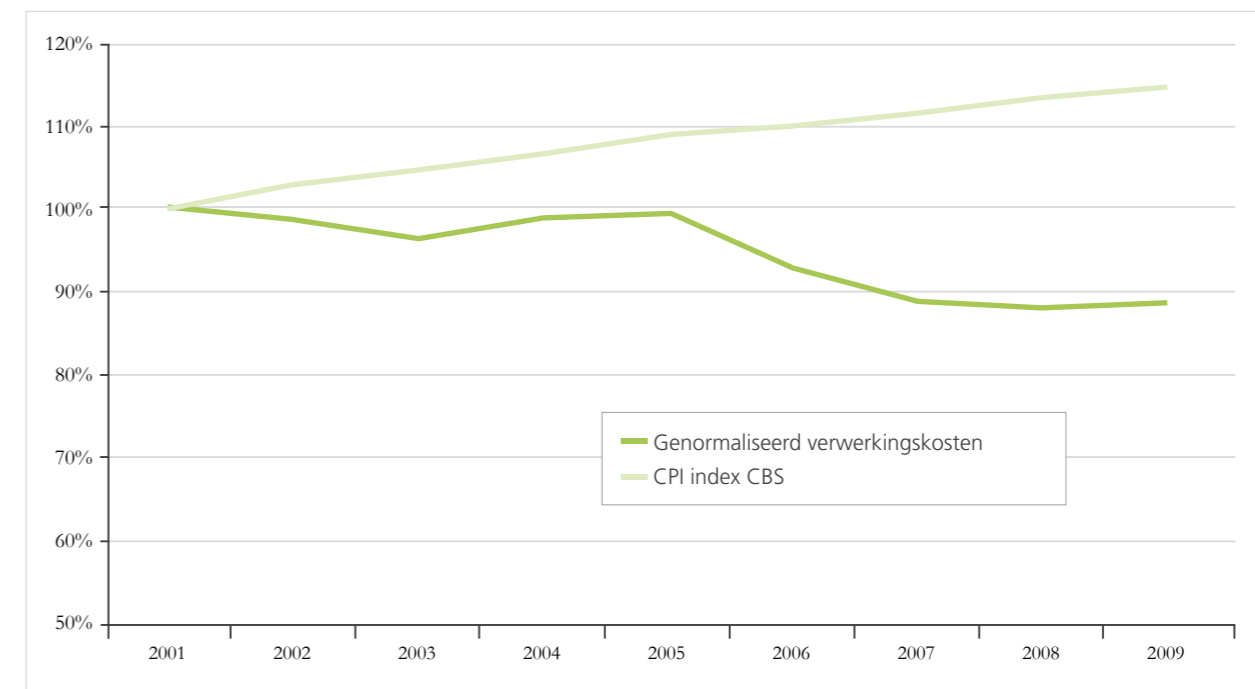
Ontwikkeling van slibverwerkingskosten

Als er wordt gekeken naar de ontwikkeling van de kosten per ton slibkoek zijn de gemiddelde kosten voor aandeelhouders in de afgelopen jaren afgenomen. Onderling zijn er tussen de aandeelhouders echter wel verschillen. Deze worden veroorzaakt door verschillen in slibkwaliteit. Hierbij geldt het organisch stofgehalte als bepalende factor. Dit gehalte bepaalt namelijk de stookwaarde van het slib. Zoals in het hoofdstuk Installatie aangegeven, laat de stookwaarde van slib een stijgende trend zien. Hierdoor nemen ook de verwerkingskosten voor SNB toe.

Kosten aandeelhouders zijn afgenomen

In de grafiek Verwerkingskosten aandeelhouders versus prijsindex is de afname van de kosten zichtbaar gemaakt door de aandeelhouderskosten af te zetten tegen de inflatieontwikkeling vanaf 2001. De aandeelhouderskosten bestaan uit de in rekening gebrachte omzet minus de effecten van de financiële en fiscale constructies maar inclusief een eventuele verrekening van positieve en negatieve resultaten in het verleden.

Verwerkingskosten aandeelhouders versus prijsindex (in % vanaf basisjaar 2001)

Fiscale en financiële constructies

SNB beschikt sinds de oprichting over een aantal fiscale en financiële constructies. SNB is 'sale and lease back' aangegaan met een Nederlandse bank om gebruik te kunnen maken van de VAMIL-regeling (Vervroegde Aftrek Milieu Investerings). Deze lease loopt in 2017 af. Naast deze lease heeft SNB via een Cross Border Lease (CBL) de installatie doorverhuurd en weer teruggehuurd van een Amerikaanse bank tot 2021. Het doel van deze leases was om de kosten van slibverwerking te verlagen. De leases worden nader beschreven in de jaarrekening onder de toelichting op de balans.

De CBL-constructies staan in zijn algemeenheid ter discussie in Amerika. De Amerikaanse fiscus ziet bij voorkeur dat deze constructies worden ontbonden. Tot op heden heeft de Amerikaanse bank echter geen poging ondernomen de lease te beëindigen. Eventuele beëindigingskosten als gevolg van wijzigingen in de Amerikaanse fiscale wetgeving zijn voor rekening van deze bank.

Over beide leases is een constructie gelegd, de zogenaamde Switch Transaction. Deze constructie is echter in 2008 en 2009 geraakt door de kredietcrisis. Dit heeft geleid tot het vormen van een voorziening voor het risico op deze constructie. Eind 2009 is de omvang van deze voorziening € 19.055.000. Een nadere uiteenzetting van de Switch Transaction en het risico hierop is te vinden onder de algemene toelichting op de jaarrekening.

Tot slot heeft SNB in het verleden met de Belastingdienst een vaststellingsovereenkomst afgesloten inzake de omzetbelasting. Het doel is om een financieringsvoordeel te kunnen behalen op omzetbelasting over de initiële investering. SNB is in 2009 gesprekken aangegaan met de Belastingdienst om genoemde overeenkomst te beëindigen in 2010. Deze gesprekken lopen nog. De verwachting is dat SNB uiteindelijk in een positie komt waardoor SNB geheel of gedeeltelijk vrijgesteld zal zijn van omzetbelasting voor de prestaties die SNB voor haar aandeelhouders verricht.

Toelichting op niet-financiële economische aspecten

Kenniscentrum

SNB heeft in haar bestaan een grote kennis opgebouwd op het gebied van slibverwerking en bijvoorbeeld de invloed van de slibsamenstelling op de verwerking. Deze kennis stelt SNB ter beschikking aan haar aandeelhouders en klanten om te komen tot een zo optimaal mogelijke slib- en waterketen. In 2009 is SNB betrokken geweest bij de slibstudies van Waterschap Aa en Maas, Waterschap Brabantse Delta en de Zeeuwse waterschappen. Deze studies gingen hoofdzakelijk over aanpassingen op de zuiveringen in de vorm van vergisting van slib. Vergisting maakt biogasproductie mogelijk en verlaagt tevens de stookwaarde van slib. Deze verlaging maakt het voor SNB mogelijk efficiënter slib te verwerken. Uiteindelijk moet dit in de toekomst zorgen voor een verlaging van de ketenkosten, mits SNB in staat is de restcapaciteit die hierdoor ontstaat te kunnen opvullen. Verder brengt SNB haar kennis in door zitting te nemen in begeleidingscommissies van de STOWA, de onderzoeksorganisatie van de waterschappen, en lezingen te geven op diverse symposia. Voor de borging van haar kennis beschikt SNB over een eigen kennisbibliotheek.

Concurrentie en prijsvorming

SNB heeft een studie gedaan naar de concurrentie en prijsvorming op de Nederlandse slibmarkt en de aangrenzende markten in Duitsland en België. De conclusie is dat met name op de Nederlandse en Belgische markt de slibverwerking is ondergebracht bij ondernemingen die aan de overheid zijn gerelateerd of daarmee deels zijn verbonden. De prijzen worden niet zo zeer gevormd vanuit concurrentie, maar vanuit de gehanteerde verwerkingstechnieken die veelal kapitaalintensief zijn. De tarieven van SNB zijn gebaseerd op reële kosten zonder winsttopslag. Deze tarieven zijn concurrerend ten opzichte van andere verwerkingstechnieken. SNB streeft echter naar een verdere verlaging van de tarieven door het realiseren van een volledige bezetting van de verwerkingscapaciteit, nutriëntenhergebruik en een verdergaande energierugwinning.

Financiële doelstellingen 2010

	Eenheid	Realisatie 2009	Doelstelling 2010
Kosten aandeelhouders	€	32.325.000	18.500.000

Het bedrag van circa 32 miljoen uit bovenstaande tabel bestaat uit omzet aandeelhouders 2009 plus compensatie voor negatief resultaat 2009

In november 2009 is door de Algemene vergadering van Aandeelhouders (AvA) de begroting voor 2010 vastgesteld. Deze begroting sluit met een omzet aandeelhouders van 18,5 miljoen euro. SNB heeft zich als doel gesteld binnen de gestelde begroting te blijven in 2010.

Verder kijken dan de eigen middelen

Waterschappen moeten bezuinigen, maar waar liggen de kansen? Carl Cantrijn, sectorhoofd Financiën en ICT van Waterschap Brabantse Delta en Silvester Bombeek, financieel manager bij SNB, kijken naar mogelijkheden om gezamenlijk de kosten te drukken.

De bezuiniging van 100 miljoen euro die de waterschappen in het kader van actie Storm in 2011 gezamenlijk moeten laten zien, vergt creativiteit. Want hoe ga je die realiseren zonder de belastingbetaler met een fikse tariefverhoging te confronteren? Cantrijn: 'De lijn in het bestuursprogramma was dat we de lastenstijging voor de burger binnen ons waterschap beperkt houden tot gemiddeld twee procent per jaar. Dat kan alleen als je de kosten weet te beheersen. Dat doen we onder andere door te kijken naar samenwerking tussen waterschappen en gemeenten. Op het gebied van belastingen start Waterschap Brabantse Delta daarom met vijf gemeenten een samenwerking op het gebied van heffing en invordering. De administratie wordt dus gebundeld.'

Het gat dichten

Maar ook verderop in de keten liggen kansen. Bijvoorbeeld in de samenwerking met SNB. Besparingen die SNB maakt, vloeien immers direct terug naar de aandeelhoudende waterschappen. Door optimaliseringsprocessen en veranderende slibsamenstellingen verwacht SNB dat de capaciteit van de slibverbrandingsinstallatie nog verder kan toenemen. Bombeek: 'Enerzijds

slagen wij er, dankzij een hogere slibdoorzet en beschikbaarheid van de installatie, in om meer slib te verwerken. Anderzijds neemt de slibhoeveelheid waarschijnlijk in de toekomst af, onder andere door nieuwe waterzuiveringstechnieken. Het is voor SNB de uitdaging om het gat wat hierdoor ontstaat in de bezetting van de installatie te dichten en op die manier de kosten verder omlaag te brengen.'

Totaalplaatje

'Vanuit dat perspectief is het dus interessant om samen te kijken naar een oplossing die het meeste rendement oplevert,' vult Cantrijn aan. 'Vroeger dachten we als waterschappen uitsluitend: hoe zorg ik ervoor dat ik zo min mogelijk geld kwijt ben aan SNB? Er werd niet gekeken naar het totaalplaatje. Nu is het bespreekbaar dat je geld laat vallen aan de zuiveringskant om dat terug te verdienen in de slibverwerking of andersom. We kijken dus samen naar oplossingen.'

Hoopvolle ontwikkelingen

Naast het draaiende houden van de installatie denkt SNB de variabele verwerkingskosten verder omlaag te kunnen brengen. Met name op het gebied van reststoffen zijn er hoopvolle ontwikkelingen. Bombeek: 'We zijn nu circa 2,5 miljoen euro per jaar kwijt aan de verwerking van onze vlieg-

assen. Maar omdat deze relatief veel fosfaat bevatten, is het mogelijk hieraan geld te verdienen. Er zijn in 2009 een aantal innovatieve technieken onderzocht om naast fosfaat ook andere stoffen terug te winnen uit as. We hopen in de toekomst een negatieve waarde te kunnen ombuigen naar een positieve.'

In 2010 wil SNB verder onderzoeken welke technieken de meeste potentie bieden voor verdere investeringen. 'Een lastige opgave, je zult moeten investeren in onderzoek, maar het risico is natuurlijk dat het niets oplevert,' zegt Bombeek. 'De vraag is of je zulke risico's wilt nemen. We vinden het belangrijk om de waterschappen nauw te betrekken bij deze vraagstukken.'

Geen solitaire posities

'Er is een ongeschreven regel dat het slibverwerkingsproces zo goedkoop mogelijk plaatsvindt,' zegt Cantrijn. 'Het moet een stabiele factor zijn. Wij leggen weliswaar geen opdracht neer, maar het kostenaspect is altijd een punt van overleg. Wat meewerkt, is dat er tegenwoordig bij waterschappen de bereidheid is om te investeren als er per saldo een voordeel uitkomt. Er wordt dus verder gekeken dan de eigen middelen. Daaruit blijkt dat er het besef is dat we elkaars verlengstuk zijn. We denken niet langer vanuit solitaire posities, maar groeien naar een keten-gedachte en kijken samen wat we kunnen doen om kostenreductie te realiseren.'

"Er werd niet gekeken naar het totaalplaatje."

Silvester Bombeek
Financieel manager
SNB

Bombeek is sinds 2001 in dienst bij SNB. Hij is lid van het managementteam en verantwoordelijk voor financiën, P&O en bedrijfszorg.

Carl Cantrijn
Sectorhoofd Financiën
en ICT bij Waterschap
Brabantse Delta

Waterschap Brabantse Delta is aandeelhouder van SNB. Samen met SNB kijkt Cantrijn naar de mogelijkheden om in toekomstige kosten te bezuinigen.

Jaarrekening

Balans per 31 december 2009 (voor verwerking resultaat)

	31 december 2009		31 december 2008	
	€	€	€	€
<i>(Bedragen x 1.000)</i>				
ACTIVA				
Vaste activa				
Materiële vaste activa		99.100		104.740
Vlottende activa				
Voorraden	67		63	
Vorderingen	4.120		3.604	
Liquide middelen	3.113		771	
		7.300		4.438
		106.400		109.178
PASSIVA				
Eigen vermogen				
Aandelenkapitaal	4.538		4.538	
Agio	69.362		74.774	
Herwaarderingsreserve	23.028		23.137	
Overige reserve	793		(4.915)	
Onverdeeld resultaat	(14.848)		4.654	
		82.873		102.188
Voorzieningen		20.402		3.633
Kortlopende schulden		3.125		3.357
		106.400		109.178

Winst- en verliesrekening over 2009

	Werkelijk 2009	Begroting 2009	Werkelijk 2008
	€	€	€
<i>(Bedragen x 1.000)</i>			
Netto-omzet	24.929	24.057	23.686
Overige bedrijfsopbrengsten	381	365	350
Som der bedrijfsopbrengsten (A)	25.310	24.422	24.036
Kosten van energie, rest- en hulpstoffen	7.830	8.068	7.848
Transport- en opslagkosten	2.386	2.555	1.990
Personeelskosten	4.115	4.138	4.035
Afschrijvingen op materiële vaste activa	6.389	6.300	7.619
Kosten onderhoud	3.000	3.380	3.485
Overige bedrijfskosten	1.711	1.696	1.577
Gerealiseerde herwaardering	(111)	-	(1.512)
Som der bedrijfskosten (B)	25.320	26.137	25.042
Bedrijfsresultaat (A)-(B)	(10)	(1.715)	(1006)
Financiële baten en lasten	(14.838)	1.715	5.660
Resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening	(14.848)	-	4.654

Kasstroomoverzicht

	2009		2008	
	€	€	€	€
<i>(Bedragen x 1.000)</i>				
Kasstroom uit operationele activiteiten				
Exploitatieresultaat		(14.848)		4.654
Aanpassingen voor:				
- afschrijvingen	6.389		7.619	
- verrekening resultaat voorgaand jaar	1.054		(1.552)	
- gerealiseerde herwaardering	(111)		(1.512)	
- mutatie overige reserve	-		(144)	
- Switch Transaction: aanvulling op voorziening	14.837		(5.262)	
- mutatie voorziening amovering	105		102	
- mutatie jubileumvoorziening	20		11	
		22.294		(738)
Veranderingen in vlottende middelen:				
- voorraden	(4)		(20)	
- vorderingen	(516)		2.692	
- kortlopende schulden	(232)		(104)	
		(752)		2.568
Totaal uit operationele activiteiten		6.694		6.484
Kasstroom uit investeringsactiviteiten				
Desinvesteringen materiële vaste activa	-		193	
Investerings in materiële vaste activa	(747)		(1.751)	
Switch Transaction: betaalde en ontvangen premies	1.807		1.827	
Totaal uit investeringsactiviteiten		1.060		269
Kasstroom uit financieringsactiviteiten				
Uitkering uit agio	(5.412)		(5.411)	
Totaal uit financieringsactiviteiten		(5.412)		(5.411)
Mutatie geldmiddelen		2.342		1.342
Het saldo liquide middelen per 31 december		3.113		771

Algemene toelichting op de jaarrekening

Algemene grondslagen voor de opstelling van de jaarrekening

De waardering van activa en passiva en de bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van historische kosten. Met uitzondering van de materiële vaste activa. Deze worden gewaardeerd tegen actuele waarde. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders wordt vermeld, zijn de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde.

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Winsten worden slechts genomen voorzover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

SNB is aangesloten bij het bedrijfspensioenfonds ABP. De door ABP verzorgde pensioenregeling is een toegezegde bijdrageregeling. Er wordt op het niveau van het pensioenfonds als totaal en niet per aangesloten bedrijf of werknemer beoordeeld of er sprake is van voldoende dekking. Om deze reden worden de aan het ABP betaalde premies als toegezegde bijdragen in de winst- en verliesrekening verantwoord.

Transacties in vreemde valuta worden omgerekend in euro's tegen de wisselkoers op de datum waarop deze transacties plaatsvinden. In vreemde valuta luidende monetaire activa en verplichtingen op de balansdatum worden omgerekend in euro's tegen de wisselkoers op de balansdatum. Valutakoersverschillen die optreden bij de omrekening worden in het resultaat opgenomen.

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd op actuele waarde. De materiële vaste activa worden eens per jaar getaxeerd door een onafhankelijk taxateur. Waardevermeerderingen van de materiële vaste activa worden opgenomen in de herwaarderingsreserve. De gerealiseerde waardeverandering wordt als bate in de winst- en verliesrekening opgenomen.

Vorraden

De voorraad hulpstoffen zijn gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs.

Vorderingen

De vorderingen worden opgenomen tegen nominale waarde, onder aftrek van de noodzakelijk geachte voorzieningen voor het risico van oninbaarheid.

Herwaarderingsreserve

De herwaarderingsreserve wordt gevormd per individueel actief en is niet hoger dan het verschil tussen de boekwaarde op basis van historische kostprijs en de boekwaarde op basis van actuele waarde. Als een actief wordt vervreemd, valt een eventueel aanwezige herwaarderingsreserve met betrekking tot dat actief vrij ten gunste van de overige reserve.

Voorzieningen

Een voorziening wordt opgenomen als er een bestaande in rechte afdwingbare of feitelijke verplichting van een onzekere omvang of met een onzeker tijdstip bestaat door een gebeurtenis in het verleden en waarvan het waarschijnlijk is, dat de afwikkeling zal leiden tot een uitstroom van middelen.

Het saldo van ontvangen en verschuldigde premies in het kader van de Switch Transaction wordt gepassiveerd onder de post voorziening Switch Transaction. De aldus verkregen voorziening wordt mogelijk gecorrigeerd indien op basis van de risicobeoordeling blijkt dat de voorziening op termijn ontoereikend is om het gehele risico op de transactie afdoende af te dekken. De voorziening is opgenomen tegen contante waarde. Een eventueel resterend saldo van de voorziening op het moment dat de transactie het einde van de looptijd (2017) heeft bereikt kan vrijvallen ten gunste van het resultaat in dat jaar. De Switch Transaction wordt nader toegelicht in de paragraaf “beheersing van financiële risico’s”.

Voor de materiële vaste activa is een voorziening amovering opgenomen om bij het einde van het gebruik de activa te ontmantelen, te slopen, te verwijderen en het bedrijfsterrein in de oorspronkelijke staat te herstellen. Deze voorziening wordt gevormd op basis van de verwachting ten aanzien van de hieraan verbonden kosten. De voorziening is opgenomen tegen nominale waarde.

Ten behoeve van de jubileumverplichtingen aan de werknemers van SNB is een voorziening gevormd. Deze voorziening is gebaseerd op de huidige jubileumregeling in de arbeidsvoorwaardenregeling in combinatie met de best mogelijke schatting op gebied van verwachte salarisontwikkelingen en de blijfkans. Hierbij is geen gebruik gemaakt van actuariële berekeningen. De voorziening is opgenomen tegen contante waarde.

Grondslagen voor de bepaling van het resultaat

Netto-omzet

Onder netto-omzet wordt verstaan de opbrengst van de in het verslagjaar ontvangen slibkoek exclusief de over de omzet geheven belastingen.

Belastingen

De vennootschap is niet belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting. Ten aanzien van de omzetbelasting is met de Belastingdienst een vaststellingsovereenkomst afgesloten.

Geen belastingplicht voor Vpb

Grondslagen voor de opstelling van het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht wordt opgesteld volgens de indirecte methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit liquide middelen en (eventuele) kortlopende schulden aan kredietinstellingen.

Beheersing van financiële risico's

Algemene aspecten van de beheersing van de financiële risico's verbonden aan de normale bedrijfsvoering van SNB worden hieronder beschreven.

Vreemde valutarisico

De financiële resultaten, transacties en kasstromen worden vrijwel geheel gerealiseerd in de eurozone waardoor deze vrijwel niet onderhevig zijn aan het risico van fluctuaties in wisselkoersen.

Liquiditeits- en renterisico

Het overgrote deel van de activiteiten van SNB worden gefinancierd door de aandeelhouders van SNB. Deze financiering vindt plaats door middel van de agioreserve waarover de aandeelhouders geen rendement eisen. Het renterisico blijft daarmee beperkt tot het eventueel aanspreken van bankkrediet bij een tijdelijk tekort aan liquide middelen. Specifieke beheersmaatregelen zijn derhalve niet getroffen.

Renterisico is beperkt

Kredietrisico

In 1995 en 1999 is SNB twee sale and leasebackconstructies aangegaan. De oorspronkelijke aandeelhouders van SNB staan garant voor de verplichtingen die voortvloeien uit deze constructies richting de lessor. De verkoopopbrengsten uit deze constructies zijn op drie leasdepots geplaatst bij twee banken en een verzekeraar met als oogmerk hieruit de toekomstige leaseverplichtingen en terugkoop van de installatie te financieren. De depots staan niet ter vrije beschikking van SNB. SNB loopt echter wel kredietrisico over deze depots. Als gevolg van de kredietcrisis hebben de banken en verzekeraar zodanig problemen ondervonden dat zij in 2008 allemaal in meer of mindere mate staatsteun hebben ontvangen.

SNB loopt kredietrisico over leasdepots

De verzekeraar heeft eind 2008 op basis van contractuele afspraken onderpand gesteld in de vorm van bedrijfsobligaties om het kredietrisico voor SNB te verminderen.

Risico op leasdepots afgedekt door RAAs

In 2007 is SNB een transactie aangegaan met een bank om het kredietrisico op de genoemde depots af te dekken door het afsluiten van drie zogenaamde Risk Assumption Agreements (RAAs). De RAAs houden in dat de bank bij faillissement van één van de depotbanken een uitkering doet aan SNB ter compensatie van het faillissementsverlies. Hiervoor betaalt SNB gedurende de looptijd van de transactie een vaste premie. De risico's bij de depotbank zijn volledig afgedekt zodat SNB in staat is altijd haar verplichtingen onder de leaseconstructies na te kunnen komen.

SNB heeft kredietrisico op zich genomen op drie PCDSs

Gelijktijdig met bovenstaande transactie is SNB een tweede transactie met dezelfde bank aangegaan in de vorm van een drietal Portfolio Credit Defaults Swaps (PCDSs) met een initiële kredietrating van AAA, AA+ en AA waarvoor SNB een vaste jaarlijkse premie ontvangt. Hierbij heeft SNB het kredietrisico op zich genomen van een gediversifieerde portfolio van circa 115 bedrijven. Dit houdt in dat SNB een oplopend bedrag dient uit te keren aan deze bank in het geval de faillissementen van de bedrijven in de PCDSs boven een vastgelegde drempel uitkomen. De maximale uitkering bedraagt circa € 270 miljoen. Tezamen worden deze twee transacties aangeduid als de Switch Transaction.

Binnen de PCDSs bestaat een buffer voor het opvangen van de faillissementen en substitutieverliezen. De oorspronkelijke buffer bedroeg bij aanvang van de transactie € 1,8 miljard. Als gevolg van vier faillissementen en substitutieverliezen in 2008 is een deel van de buffer opgesoupeerd. Per 31 december 2008 bedroeg de buffer € 1,14 miljard. In 2009 heeft één faillissement plaatsgevonden en is de portfolio geoptimaliseerd met als gevolg dat er zich verdere substitutieverliezen hebben voorgedaan. De buffer is daardoor verder teruggelopen naar € 802,3 miljoen, zijnde circa 44% van de oorspronkelijke buffer. Deze faillissementen en verliezen hebben niet geleid tot een directe kasuitstroom voor SNB. Wel is het risicoprofiel van de transactie negatief beïnvloed wat zichtbaar wordt in de afnemende buffers.

SNB heeft eind 2009 een onafhankelijke bank het risico laten bepalen op de gehele Switch Transaction. Deze bank is een zeer gerespecteerde Europese bank met veel kennis op het gebied van PCDSs die de bank onder andere inzet voor de advisering van overheden op dit gebied. De bank heeft een algemeen aanvaard-

bare, consistente beoordelingsmethode ("fundamental credit approach") gebruikt. Deze methode voorziet in een diepgaande individuele risicobeoordeling van alle onderliggende waarden van de transactie. Op basis van deze beoordelingen is een conservatieve risico-analyse uitgevoerd op de depots, de RAAs en PCDSs. Uitgangspunt bij deze analyse is dat SNB de looptijd van de transactie tot 2017 uitdient. Deze risico-analyse leidt tot de inschatting dat er in de toekomst een kasuitstroom van € 36 miljoen plaatsvindt. Rekening houdend met het saldo van toekomstige premiebetalingen en ontvangsten en rente-Invloed leidt dit bedrag tot een voorziening van € 19,1 miljoen. De voorziening is contant gemaakt tegen de gemiddelde rentecurve van Europese energiebedrijven met een A rating.

Ondanks de vorming van de voorziening eind 2009 verwacht SNB, rekening houdend met de huidige economische omstandigheden, de huidige kwaliteit van de PCDSs en de gekozen managementstrategie, geen significante uitstroom van middelen in de toekomst. Momenteel zijn er voldoende mogelijkheden om de kredietkwaliteit van de PCDSs te verbeteren. SNB heeft dan ook de intentie om de Switch Transaction tot het einde van de looptijd (2017) aan te houden. In 2010 zijn hiertoe de eerste stappen gedaan door de portfoliomanager. Wel is het belangrijk de algemene economische situatie en de bedrijven in de portfolio nauwgezet te blijven volgen gezien de nog steeds instabiele economische omstandigheden. Veranderingen hierin kunnen van belangrijke invloed zijn op de PCDSs.

Bij beëindiging van de Switch Transaction op de vastgelegde einddatum, september 2017, zijn over en weer geen beëindigingsvergoedingen verschuldigd. Voortijdige beëindiging van de transacties, anders dan als gevolg van faillissementen, leidt tot verrekening van de marktwaarde van de RAAs en de PCDSs op het moment van beëindiging. Per 31 december 2008 hadden de PCDSs een negatieve reële marktwaarde van € 217,3 miljoen. Per 31 december 2009 is deze marktwaarde teruggelopen tot € 132,8 miljoen negatief. Voor de RAAs, die niet verhandelbaar zijn, zal een afgeleide marktwaarde worden bepaald die momenteel niet bekend is. Voortijdige beëindiging door SNB of de bank is slechts in specifieke contractueel overeengekomen gevallen mogelijk. Deze gevallen zijn per balansdatum niet aan de orde.

Ten aanzien van verwerkingsactiviteiten heeft SNB vorderingen op een zeer beperkt aantal debiteuren waarvan een deel van deze debiteuren tevens bestaat uit de aandeelhouders van SNB. Er is dus geen sprake van een bijzondere concentratie van kredietrisico dienaangaande.

Kredietcrisis heeft negatieve invloed gehad op risicoprofiel PCDSs. Voorziening gevormd van € 19,1 miljoen

Marktwaarde Switch Transaction is verbeterd

Drie stelselwijzigingen in jaarrekening 2009

Stelselwijzigingen

In de jaarrekening 2009 zijn drie stelselwijzigingen doorgevoerd. De eerste wijziging betreft de verantwoordingswijze van de baten en lasten gemeoid met de Switch Transaction in combinatie met de bepaling van het risico aangaande deze transactie. De tweede wijziging betreft het opnemen van een jubileumvoorziening. De derde wijziging betreft het waarderen van de materiële vaste activa op basis van actuele waarde. Om beter inzicht te verschaffen in de waarde van de bezittingen van SNB en daarmee in de solvabiliteit van de onderneming is besloten de materiële vaste activa vanaf 2009 op basis van actuele waarde te waarderen. De nieuwe grondslagen die door deze wijzigingen ontstaan zijn nader toegelicht onder de grondslagen voor waardering van activa en passiva.

In de jaarrekening 2009 zijn de vergelijkende cijfers over 2008 opgenomen op basis van de wijzigingen zoals hiernaast in de tabellen omschreven. In eerste instantie is de beginbalans per 1 januari 2008 omgezet naar deze wijzigingen. Om inzicht te krijgen in de gevolgen van de stelselwijzigingen is in de tabellen hieronder en hiernaast de invloed weergegeven op het eigen vermogen per 1 januari 2008. Tevens wordt het resultaat 2008 weergegeven op basis van de nieuwe grondslagen.

Invloed stelselwijziging op beginvermogen van 2008

(Bedragen x 1.000)	€	€
Eigen vermogen per 1 januari 2008 volgens de jaarrekening 2008		87.919
Dotatie voorziening switch transaction	(5.846)	
Opheffing transitoria in relatie tot switch transaction	(510)	
Instelling jubileumvoorziening	(59)	
Toepassing actuele waarde (herwaarderingsreserve)	24.603	
		18.188
Eigen vermogen na toepassing stelselwijzigingen per 1 januari 2008		106.107

Invloed stelselwijziging op het resultaat van 2008

(Bedragen x 1.000)	€	€
Resultaat over 2008 volgens de jaarrekening 2008		(1.054)
Verrekening betaalde premies over 2008 met de voorziening switch transaction	465	
Correctie transitoria in relatie tot switch transaction	15	
Correctie voorziening switch transaction voor ontvangen premies	(23)	
Correctie voorziening switch transaction voor wijziging risicoprofiel	5.262	
Dotatie jubileumvoorziening	(11)	
Verhoging afschrijvingen op basis van actuele waarde	1.512	
Gerealiseerde herwaardering	(1.512)	
		5.708
Resultaat 2008 na toepassing stelselwijzigingen		4.654

Totale invloed stelselwijzigingen

(Bedragen x 1.000)	€	€
Invloed op het beginvermogen 2008		18.188
Invloed op het resultaat 2008		5.708
Totale invloed stelselwijzigingen		23.896

Verloopoverzicht eigen vermogen over 2008

(Bedragen x 1.000)	€	€
Eigen vermogen na toepassing stelselwijzigingen per 1 januari 2008		106.107
Uitkering uit agio in 2008	(5.411)	
Correctie herwaardering activa 2008	46	
Gerealiseerde herwaardering 2008	(1.512)	
Uitkering uit overige reserve aan aandeelhouders	(144)	
Uitkering resultaat over 2007 aan aandeelhouders	(1.552)	
Onverdeeld resultaat 2008	4.654	
		(3.919)
Eigen vermogen per 31 december 2008		102.188

Toelichting op de balans

Materiële vaste activa

	Bedrijfsgebouwen en terreinen	Machines en installaties	Andere vaste bedrijfsmiddelen	Activa in uitvoering	Totaal
	€	€	€	€	€
<i>(Bedragen x 1.000)</i>					
Aanschafwaarde 31.12.2008	34.655	97.199	5.989	-	137.843
Cumulatieve afschrijvingen	(12.808)	(40.787)	(2.645)	-	(56.240)
Waarde op basis van kostprijs	21.847	56.412	3.344	-	81.603
Herwaardering	11.652	10.537	948	-	23.137
Actuele waarde per 31.12.2008	33.499	66.949	4.292	-	104.740
Investeringen	-	717	19	11	747
Desinvestering	-	-	-	-	-
Afschrijvingen	(1.776)	(4.339)	(274)	-	(6.389)
Herwaardering	-	-	-	2	2
Mutaties in actuele waarde 2009	(1.766)	(3.622)	(255)	13	(5.640)
Aanschafwaarde 31.12.2009	34.655	97.658	6.008	11	138.332
Cumulatieve afschrijvingen	(14.204)	(45.147)	(2.909)	-	(62.260)
Waarde op basis van kostprijs	20.451	52.511	3.099	11	76.072
Herwaardering	11.272	10.816	938	2	23.028
Actuele waarde per 31.12.2009	31.723	63.327	4.037	13	99.100

In 1995 sale and leaseback transactie afgesloten

In 1995 is de vennootschap met betrekking tot de slibverwerkingsinstallatie een sale and leaseback transactie aangegaan met een looptijd van tenminste vijftien jaar. De vennootschap heeft zich hierbij verplicht tot de juridische levering (exclusief terreinen). Op de terreinen is een recht van opstal gevestigd ten gunste van de lessor.

In 1999 Cross Border Lease afgesloten

Daarnaast is de vennootschap in 1999 een Cross Border Lease transactie aangegaan met betrekking tot de slibverwerkingsinstallatie. De slibverwerkingsinstallatie is verhuurd aan een Amerikaanse investeerder voor een periode van 75 jaar. De investeerder heeft de installatie terugverhuurd aan de vennootschap voor een periode van circa 22 jaar. De vennootschap heeft aan het einde van de termijn van de terughuur de optie om de verhuur af te kopen dan wel om een servicecontract ten aanzien van de installatie aan te gaan. De voorwaarden en condities van genoemde opties zijn reeds nu vastgelegd en beschreven. In verband met de verplichtingen uit de Cross Border Lease transactie is hypotheek gevestigd.

SNB beschikt over economisch eigendom SVI

Het economisch eigendom is door de vennootschap behouden. Derhalve is de slibverwerkingsinstallatie geactiveerd op de balans. De actuele waarde is door een

onafhankelijk taxateur bepaald op 31 december 2009. De actuele waarde van de grond is gebaseerd op waarneembare marktprijzen (fair value). De actuele waarde van complex van gebouwen en de installaties is bepaald op de indirecte kostprijsmethode. Hierbij is rekening gehouden met een onderbouwing van levensduur op basis van Reliability Centered Maintenance en dat de installatie voldoet aan de IPPC richtlijn.

De gebruiksduur van de slibverwerkingsinstallatie is gesteld op 25 jaar vanaf de ingebruikname. Ter bepaling van de afschrijvingslasten wordt gebruik gemaakt van de componentenbenadering. Uitgave in het kader van groot onderhoud worden geactiveerd en afzonderlijk afgeschreven binnen een periode varieert tussen de 3 en 10 jaar. Er wordt geen rekening gehouden met een restwaarde.

Voorraden

	31.12.2009	31.12.2008
	€	€
<i>(Bedragen x 1.000)</i>		
Voorraad hulpstoffen	67	63
	67	63

Vorderingen

	31.12.2009	31.12.2008
	€	€
<i>(Bedragen x 1.000)</i>		
Debiteuren	1.405	1.501
Debiteuren aandeelhouders	2.072	1.723
Vooruitbetaalde bedragen	420	290
Nog te ontvangen bedragen	223	90
	4.120	3.604

Liquide middelen

	31.12.2009	31.12.2008
	€	€
<i>(Bedragen x 1.000)</i>		
Kas	-	-
Banken	3.113	771
	3.113	771

Alle vorderingen hebben een looptijd van korter dan 1 jaar.

Alle liquide middelen staan ter vrije beschikking aan de vennootschap. SNB beschikt per 31 december 2009 over een bankkredietfaciliteit van € 3.500.000.

Aandelenkapitaal en reserves

	Stand 31.12.2008	Mutaties bij	Mutaties af	Stand 31.12.2009
(Bedragen x 1.000)	€	€	€	€
Geplaatst aandelenkapitaal	4.538	-	-	4.538
Agio	74.774	-	(5.412)	69.362
Herwaarderingsreserve	23.137	2	(111)	23.028
Overige reserve	(4.915)	5.708	-	793
	97.534	5.710	(5.523)	97.721

Per 1 januari 2009 Waterschap Regge en Dinkel aandeelhouder

Het geplaatst en gestort aandelenkapitaal heeft gedurende 2008 geen wijzigingen ondergaan. Alle 4.538.000 aandelen zijn op naam uitgegeven. Per 1 januari 2009 is een gedeelte van de aandelen overgedragen aan Waterschap Regge en Dinkel waarbij zijn geen nieuwe aandelen uitgegeven. Per 1 januari 2009 zijn de aandelen in bezit van Waterschap Aa en Maas, Waterschap De Dommel, Waterschap Brabantse Delta, Waterschap Regge en Dinkel en Waterschap Rivierenland.

Waterschap Regge en Dinkel is volwaardig aandeelhouder geworden. Waterschap Regge en Dinkel kan echter geen aanspraak maken c.q. is gevrijwaard van enige positieve dan wel negatieve gevolgen inzake alle financiële en fiscale constructies die SNB in het verleden is aangegaan.

Jaarlijks vindt een uitkering plaats van het agio naar rato van het belang van de aandeelhouders in het geplaatste aandelenkapitaal. Deze uitkering is gelijkgesteld aan de bedrijfseconomische levensduur van de grootste componenten van de slib-verbrandingsinstallatie.

Voor de opbouw van de herwaarderingsreserve wordt verwezen naar het overzicht materiële vaste activa. De gerealiseerde herwaardering in 2009 is verrekend met de winst- en verliesrekening.

In 2009 zijn een aantal stelselwijzigingen doorgevoerd zoals eerder toegelicht. De mutatie in de overige reserve heeft volledig betrekking op deze stelselwijzigingen. Het betreft de invloed van deze wijzigingen op het resultaat van 2008.

Mutatie overige reserve gevolg van stelselwijzigingen

Voorzieningen

	Stand 31.12.2008	Dotatie	Onttrekking	Stand 31.12.2009
(Bedragen x 1.000)	€	€	€	€
Voorziening Switch Transaction	2.411	16.644	-	19.055
Voorziening amovering	1.152	105	-	1.257
Jubileumvoorziening	70	23	(3)	90
	3.633	16.772	(3)	20.402

De dotatie in de voorziening Switch Transaction betreft een rechtstreekse dotatie van de netto opbrengsten in 2009 groot € 1.807.000. Het restant van de dotatie is gevormd ten laste van het resultaat. De omvang van de voorziening is bepaald op basis van de uitgangspunten zoals geformuleerd onder de algemene toelichting op de jaarrekening.

Alle voorzieningen hebben een langlopend karakter.

Kortlopende schulden

	31.12.2009	31.12.2008
(Bedragen x 1.000)	€	€
Crediteuren	1.837	1.654
Leaseverplichtingen	98	237
Belastingen en premies sociale verzekeringen	237	272
Vakantiegeld- en vakantiedagenverplichting	222	238
Vooruitontvangen bedragen	-	25
Nog te betalen bedragen	731	931
	3.125	3.357

Niet uit de balans blijvende verplichtingen

Sale and leaseback transactie 1995

Met betrekking tot de in 1995 afgesloten sale and leaseback transactie bestaan contractuele onvoorwaardelijke en voorwaardelijke verplichtingen. De totale contante waarde van de onvoorwaardelijke verplichtingen bedraagt circa € 68,8 miljoen. Deze worden volledig gecompenseerd door rechten van dezelfde omvang. Hiervan vervalt € 10,7 miljoen binnen 1 jaar, € 36,4 miljoen tussen 1 en 5 jaar en € 21,7 miljoen na 5 jaar.

De voorwaardelijke verplichtingen bedragen circa € 1,4 miljoen. Deze voorwaardelijke verplichtingen doen zich alleen voor indien de sale and leaseback transactie voortijdig wordt beëindigd. Dit doet zich voor in uitzonderlijke situaties. Alle aandeelhouders hebben zich gezamenlijk als ieder afzonderlijk voor de financiële verplichtingen garant gesteld, behoudens Waterschap Regge en Dinkel.

Cross Border Lease transactie 1999

Met betrekking tot de in 1999 afgesloten Cross Border Lease-transactie bestaan contractuele onvoorwaardelijke en voorwaardelijke verplichtingen. De totale contractante waarde van de onvoorwaardelijke verplichtingen bedraagt circa \$ 158,3 miljoen. Deze worden volledig gecompenseerd door rechten van dezelfde omvang. Hiervan vervalt \$ 10 miljoen binnen 1 jaar, \$ 40 miljoen tussen 1 en 5 jaar en het restant \$ 108,3 miljoen na 5 jaar.

De voorwaardelijke verplichtingen bedragen circa \$ 43,9 miljoen. Deze voorwaardelijke verplichtingen doen zich alleen voor indien de Cross Border Lease-transactie voortijdig wordt beëindigd. Dit doet zich voor in uitzonderlijke situaties. Van de aandeelhouders hebben Waterschap Aa en Maas, Waterschap De Dommel en Waterschap Brabantse Delta zich voor de financiële verplichtingen garant gesteld. Daarnaast is door een bankinstelling aanvullende zekerheid verstrekt in de vorm van een Letter of Credit.

Operationeel leaseverplichtingen

Enkele bedrijfsmiddelen zijn geleased op basis van full operationeel lease. Per 31 december 2009 bedragen de totale leaseverplichtingen voor deze bedrijfsmiddelen € 40.000. Hiervan valt € 21.000 binnen 1 jaar en € 19.000 binnen 1 tot 5 jaar.

Niet in de balans opgenomen activa

De kunstcollectie van SNB is niet-verwerkt in de balans aangezien het niet waarschijnlijk is dat uit deze activa in de toekomst economische voordelen voortvloeien die een relatie hebben op de bedrijfsvoering. De verzekerde waarde bedraagt € 272.000.

Toelichting op de winst- en verliesrekening

Omzet

	Werkelijk 2009	Begroting 2009	Werkelijk 2008
<i>(Bedragen x 1.000)</i>	€	€	€
Belaste omzet aandeelhouders	17.918	18.191	12.788
Onbelaste omzet aandeelhouders	(431)	(431)	314
Totale omzet aandeelhouders	17.487	17.760	13.102
Omzet externe klanten	7.442	6.297	10.584
	24.929	24.057	23.686

Kosten van energie, rest- en hulpstoffen

	Werkelijk 2009	Begroting 2009	Werkelijk 2008
<i>(Bedragen x 1.000)</i>	€	€	€
Gas/water/elektriciteit	2.364	2.640	2.395
Hulpstoffen	1.377	1.529	1.504
Reststoffen	4.089	3.899	3.949
	7.830	8.068	7.848

Transport- en opslagkosten

	Werkelijk 2009	Begroting 2009	Werkelijk 2008
<i>(Bedragen x 1.000)</i>	€	€	€
Transportkosten	2.323	2.475	1.918
Opslagkosten	63	80	72
	2.386	2.555	1.990

Personeelskosten

	Werkelijk 2009	Begroting 2009	Werkelijk 2008
(Bedragen x 1.000)	€	€	€
Lonen en salarissen	2.663	2.722	2.495
Pensioen- en sociale lasten	627	548	516
Overige personeelskosten	626	668	720
Personeel in loondienst	3.916	3.938	3.731
Personeel niet in loondienst	199	200	304
	4.115	4.138	4.035

De bezoldiging van directie en de raad van commissarissen is niet afzonderlijk vermeld omdat beide herleidbaar zijn naar één persoon. Overigens zijn dien-aangaande geen bijzondere regelingen getroffen.

Afschrijvingen op materiële vaste activa

	Werkelijk 2009	Begroting 2009	Werkelijk 2008
(Bedragen x 1.000)	€	€	€
Bedrijfsgebouwen en -terreinen	1.776	1.400	-
Machines en installaties	4.339	4.600	7.175
Andere vaste bedrijfsmiddelen	274	300	444
	6.389	6.300	7.619

Kosten onderhoud

	Werkelijk 2009	Begroting 2009	Werkelijk 2008
(Bedragen x 1.000)	€	€	€
Onderhoudscontracten	413	380	389
Onderhoudschemicaliën	266	350	324
Onderhoud derden aan installatie	1.033	1.450	1.303
Verbruik reserve onderdelen	574	750	829
Onderhoud gebouwen en terreinen	183	200	192
Voorziening amovering	105	102	102
Diverse onderhoudskosten	426	148	346
	3.000	3.380	3.485

Overige bedrijfskosten

	Werkelijk 2009	Begroting 2009	Werkelijk 2008
(Bedragen x 1.000)	€	€	€
Kantoorkosten	370	286	326
Verzekeringen	478	450	484
Analysekosten	170	210	163
Advieskosten	693	750	604
	1.711	1.696	1.577

Financiële baten en lasten

	Werkelijk 2009	Begroting 2009	Werkelijk 2008
(Bedragen x 1.000)	€	€	€
Financiële baten			
Rente baten uit liquide middelen	9	-	107
Premie Switch Transaction (PCDSs)	-	2.277	-
Opbrengst omwisseling CDSs voor RAAs	-	-	319
Vrijval voorziening Switch Transaction	-	-	5.262
Totaal financiële baten	9	2.277	5.688
Financiële lasten			
Rente lasten uit schulden kredietinstellingen	10	97	28
Premie Switch Transaction (RAAs)	-	465	-
Dotatie voorziening Switch Transaction	14.837	-	-
Totaal financiële lasten	14.847	562	28
Financiële baten en lasten per saldo voor- of nadelig	14.838	1.715	5.660

Ondertekening

Aldus opgemaakt op 20 mei 2010 te Moerdijk.

de directeur:

de heer ir. M.M. Lefferts

de raad van commissarissen:

de heer B.J.M. Besselink

mevrouw mr. J.H.C. Dielissen

de heer ir. J.J. Hos

de heer A.J. Rijsdijk

de heer drs. L.H.J. Verheijen (voorzitter)

de heer drs. L.A.M. Verweij

Overige gegevens

Statutaire regeling betreffende de bestemming van het resultaat

In artikel 32 van de statuten van de naamloze vennootschap staat opgenomen dat het resultaat ter beschikking staat van de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.

Vorstel resultaatbestemming 2009

De Directie stelt met goedkeuring van de Raad van Commissarissen aan de Algemene Vergadering van Aandeelhouders voor het negatieve resultaat over het boekjaar 2009 ten bedragen van € 14.848.000 volledig ten laste te brengen van de overige reserve. Tevens wordt voorgesteld om conform de interne financiële beleidsregels de overige reserve door de aandeelhouders te laten aanvullen tot € 1.500.000 in 2010.

Gebeurtenissen na balansdatum

In het eerste kwartaal van 2010 is het risicoprofiel van de Switch Transaction gewijzigd. In die periode heeft een zesde faillissement plaatsgevonden in de PCDSs. Dit faillissement was verwacht maar kon gezien de marktomstandigheden niet worden voorkomen. Hiertegenover staat dat de portfoliomanager haar managementstrategie voor 2010 reeds voor een deel heeft kunnen realiseren, waardoor de onderliggende portfolio van de PCDSs minder risicovol is geworden en een kleine substitutiewinst gerealiseerd kon worden. Door deze ontwikkelingen is de buffer ten opzichte van 31 december 2009 afgenomen met € 128,8 miljoen tot € 673,5 miljoen per 31 maart 2010, zijnde 37% van de oorspronkelijke buffer.

Op 31 maart 2010 worden door de onafhankelijke bankinstelling alle buffers van de PCDSs als toereikend beoordeeld op basis van hun fundamental credit approach. Dit houdt in dat de extra dotatie uit 2009 aan de voorziening van circa € 14,8 miljoen in het eerste kwartaal van 2010 in zijn geheel vrijvalt ten gunste van de winst- en verliesrekening.

Volgens de bank, waarmee SNB de Switch Transaction is aangegaan, is de marktwaarde ten opzichte van de balansdatum per 31 maart 2010 verslechterd van € 132,8 negatief naar € 168,6 miljoen negatief. De eerder genoemde onafhankelijke bank heeft ook de marktwaarden berekend per 31 december 2009 en 31 maart 2010. De waarden zijn respectievelijk € 147,5 miljoen negatief en € 150,5 miljoen negatief.

Accountantsverklaring

Hiervoor wordt verwezen naar de hierna opgenomen accountantsverklaring.

Accountantsverklaring

Verklaring betreffende de jaarrekening

Wij hebben de jaarrekening 2009 van N.V. Slibverwerking Noord-Brabant te Moerdijk bestaande uit de balans per 31 december 2009 en de winst-en-verliesrekening over 2009 met de toelichting gecontroleerd.

Verantwoordelijkheid van het bestuur

Het bestuur van de vennootschap is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening die het vermogen en het resultaat getrouw dient weer te geven, alsmede voor het opstellen van het jaarverslag, beide in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW. Deze verantwoordelijkheid omvat onder meer: het ontwerpen, invoeren en in stand houden van een intern beheersingssysteem relevant voor het opmaken van en getrouw weergeven in de jaarrekening van vermogen en resultaat, zodanig dat deze geen afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten bevat, het kiezen en toepassen van aanvaardbare grondslagen voor financiële verslaggeving en het maken van schattingen die onder de gegeven omstandigheden redelijk zijn.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht. Dienovereenkomstig zijn wij verplicht te voldoen aan de voor ons geldende gedragsnormen en zijn wij gehouden onze controle zodanig te plannen en uit te voeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De keuze van de uit te voeren werkzaamheden is afhankelijk van de professionele oordeelsvorming van de accountant, waaronder begrepen zijn beoordeling van de risico's van afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten. In die beoordeling neemt de accountant in aanmerking het voor het opmaken van en getrouw weergeven in de jaarrekening van vermogen en resultaat relevante interne beheersingssysteem, teneinde een verantwoorde keuze te kunnen maken van de controlewerkzaamheden die onder de gegeven omstandigheden adequaat zijn maar die niet tot doel hebben een oordeel te geven over de effectiviteit van het interne beheersingssysteem van de vennootschap. Tevens omvat een controle onder meer een evaluatie van de aanvaardbaarheid van de toegepaste grondslagen

voor financiële verslaggeving en van de redelijkheid van schattingen die het bestuur van de entiteit heeft gemaakt, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Oordeel

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van N.V. Slibverwerking Noord-Brabant per 31 december 2009 en van het resultaat over 2009 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Toelichting

Wij vestigen de aandacht op het onderdeel “beheersing van de financiële risico’s” in de algemene toelichting op de jaarrekening. Hierin wordt een uiteenzetting gegeven van de transacties van de N.V. Slibverwerking Noord-Brabant met een bank betreffende de door de N.V. gesloten kredietverzekering op depotgelden (RAA’s) en het door de N.V. genomen kredietrisico uit hoofde van drie PCDS-contracten.

Toegelicht is dat aan deze transacties risico’s zijn verbonden op een uitstroom van middelen en dat het risico is ingeschat en is verdisconteerd in de voorziening switch transaction.

Deze situatie doet geen afbreuk aan ons oordeel.

Verklaring betreffende andere wettelijke voorschriften en/of voorschriften van regelgevende instanties

Op grond van de wettelijke verplichting ingevolge artikel 2:393 lid 5 onder f BW melden wij dat het jaarverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening zoals vereist in artikel 2:391 lid 4 BW.

Eindhoven, 20 mei 2010

Ernst & Young Accountants LLP
w.g. drs. M.H. de Hair RA

Colofon

Uitgave

N.V. Slibverwerking Noord-Brabant
Middenweg 38
4782 PM Moerdijk

Postbus 72
4780 AB Moerdijk

T (0168) 38 20 60
F (0168) 38 20 61
info@snb.nl
www.snb.nl

Concept & realisatie

Talent Communicatie,
Utrecht/Etten-Leur

Fotografie

Frank Poppelaars Fotografie,
Breda

Druk

Drukkerij SNEP

